

BEDEVAARTBOEKJE

TEN DIENSTE DER

PELGRIMS,

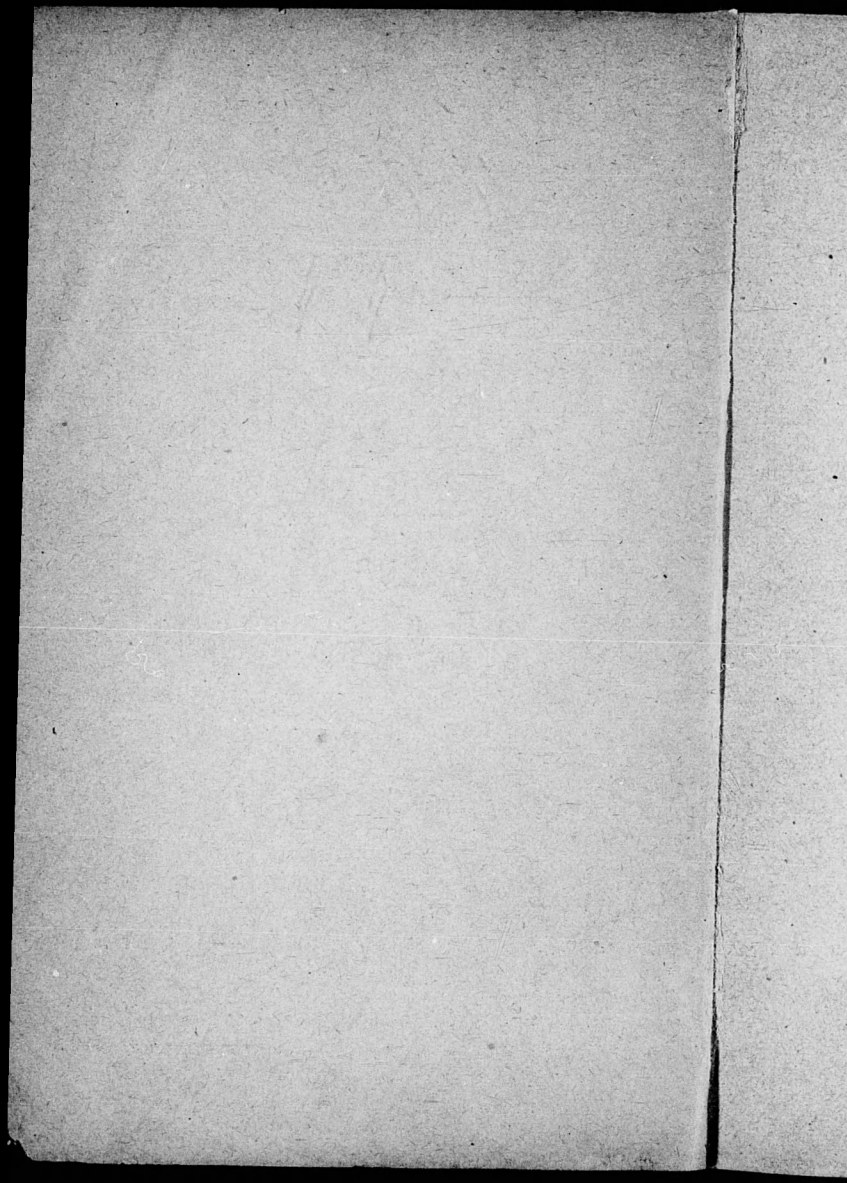
DIE DE RELIQUIËN VAN DEN

H. JEROEN,

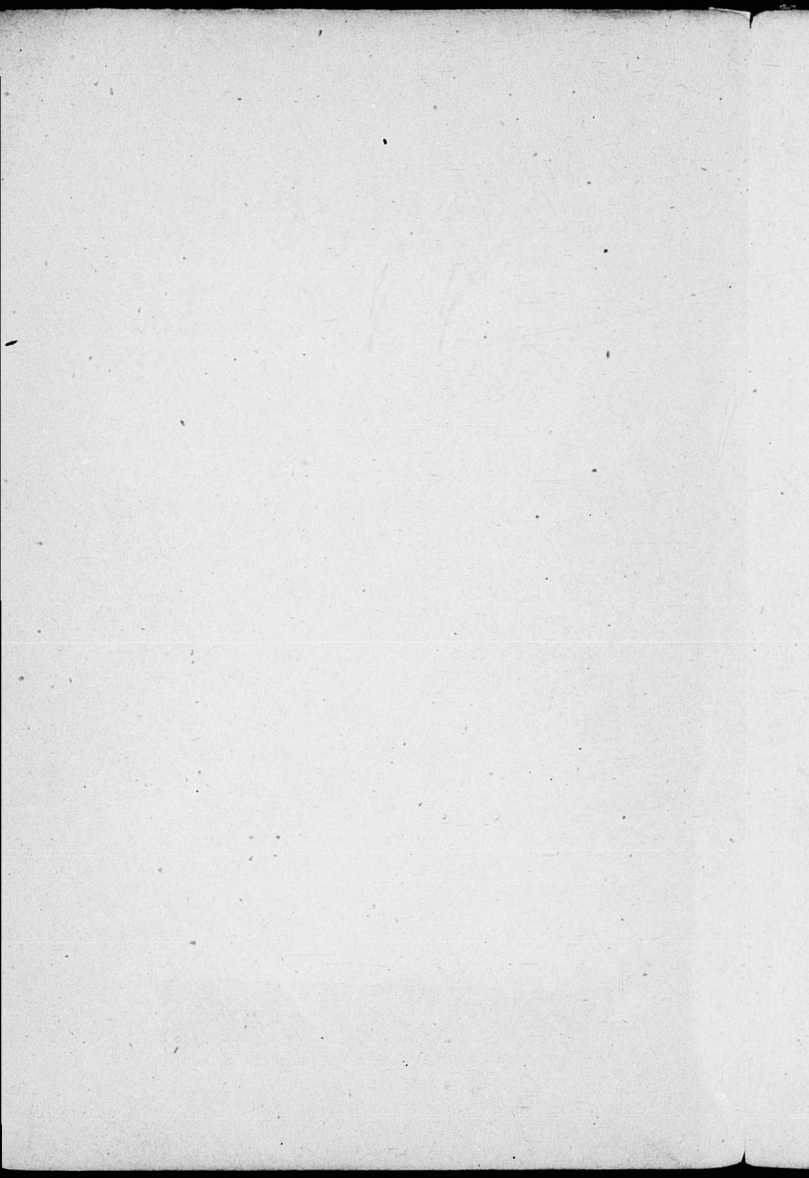
Priester en Martelaar en eerste Pastoor van Noordwijk,

ALDAAR GAAN BEZOEKEN.

NOORDWIJK. — W. F. BEMELMAN.

VAK

57.

No.

118

BEDevaARTBOEKJE

TEN DIENSTE DER

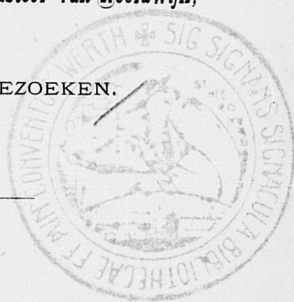
PELGRIMS,

DIE DE RELIQUIËN VAN DEN

H. JEROEN,

Priester en Martelaar en eerste Pastoor van Noordwijk,

ALDAAR GAAN BEZOEKEN.

NOORDWIJK. — W. F. BEMELMAN.

1892

IMPRIMATUR.

IJMUIDEN,
die 24 Decembris 1892.

H. J. BORGHOLS,
Libr. Cens.

Historische Schets.

DE H. JEROEN,

Priester en Martelaar. — Eerste Pastoor van Noordwijk.

(*) I. Zijn leven en zijn marteldood.

Reeds vele jaren, vóór het God behaagde over ons geliefd vaderland het Licht van het H. Evangelie te doen opgaan, was Groot-Brittannië het heil van het ware geloof deelachtig geworden. Velen hadden daar de duisternissen des heidendoms afgezworen en de genade brengende wateren des doopsels hadden hen doen ingaan in den waren schaapstal van Christus. Dáár klonk alreeds 'in Gode gewijde tempels het »Hosanna in Excelsis'' en bereidden vrome priesters in talrijke kloosters zich voor om in andere landen het geloof in den waren God te gaan verkondigen, toen in ons vaderland en langs onze kusten de scharen nog nederknielden rondom de afgodsbeelden en offers brachten aan de werken hunner handen. — Edoch, onder die moedige priesters

(*) De jaartallen in deze historische schets komen overeen met die van het Rom. Brevier.

in Engeland, Schotland en Ierland waren er velen, die uit liefde tot God en tot hunne ongelukkige medemenschen zich getrokken gevoelden naar de boorden van den Rijn en de Maas, naar de stranden van Germanië, naar het land der Friezen en Bataven, om daar de Blijde Boodschap te gaan brengen: »Ook voor U is gestorven en verrezen Gods Zoon, Jesus Christus, uw Verlosser en Zaligmaker." En ziet, onder hen was de H. Jeroen, de groote Apostel van Kennemerland. Deze groote Heilige en bloedgetuige des Heeren, gesproten uit een oud adelijk geslacht in Schotland, werd geboren uit godvruchtige ouders, die reeds den Christelijken Godsdienst hadden aangenomen. Niet zonder ingeving van Gods Geest werd hij bij den H. Doop Jeroen genoemd, zullende hij zijn een uitverkoren vat zijner genade en uitdrukkende door zijn naam de verdiensten van zijn heilig leven. — Reeds in zijne prille jeugd, toonde hij, dat God hem had uitverkoren tot groote dingen, want zijne jeugdige ziel werd getrokken tot ernstige studiën en in godvruchtige overdenkingen aanbad hij God, met gedurige verzuchtingen smeekende, dat Hij hem leiden mocht op den weg Zijner geboden. Weldra gevoelde hij dan ook, dat hij geroepen was tot den priesterlijken staat, doch zijne adelijke ouders, hoe godvruchtig ook en hoe zeer beseffende de voortreffelijkheid en eerwaardigheid van die verheven roeping, gevoelden toch al de zwaarte van het groote offer, dat zij moesten brengen, wanneer zij hun

zoon, hun éénig kind zouden afstaan voor den dienst des Heeren. Geen wonder dan ook, dat zij alle moeiten inspanden om hun kind af te brengen van zijn voornemen, hem voorspiegelende al de grootheid van hun geslacht, hem schilderende al de macht en de rijkdommen der wereld, die hem wachtten. Maar de vrome jongeling, God en wat Godes is verre stellende boven al het aardsche, antwoordde steeds:

»Al wat gij mij voorstelt, wordt vaak door het toeval verloren en ons zeker door den dood ontnomen; maar hetgeen God bereid heeft voor wie hem liefhebben, kan ons door geen geweld ontnomen, zelfs niet door den dood ontroefd worden.»

Toen gevoelden zijne ouders, dat God hun kind geroepen en tot groote dingen bestemd had en zij twistten niet langer met den Heer, maar stonden hun eenigen zoon af met Christelijke overgiving aan de raadsbesluiten Gods.

Met den grootsten ijver legde nu de jeugdige leviet zich toe op de wetenschappen en maakte daarin in korten tijd snelle vorderingen. Dus door adellijke geboorte en door geleerdheid verheven boven zijne medemenschen, bleef hij boven alles de deugd van nederigheid betrachten, stoffelijke en geestelijke weldaden uitdeelende aan het volk en zijn lichaam kastijdende naar het voorbeeld der groote heiligen, wier deugden hij navolgde; opdat hij steeds mocht weerstaan aan de aanvechtingen des duivels. Deze toch spande alle pogingen in het werk om den

edelen jongeling af te houden van zijn voornemen. Nu eens spiegelde hij hem voor al de grootheid, de rijkdommen en de geneugten der wereld, die hem werden aangeboden, dan weder wees hij hem op zijn zwak lichaam, dat tegen dergelijke inspanningen en kastijdingen niet bestand zoude zijn, maar gesterkt door de kracht Gods en geholpen door de voorbede der H. Moeder Maagd, die hij innig vereerde, weerstond hij alle aanlokselen des duivels en der wereld. Getooid met een kroon van hemelsche bloemen en deugden werd hij door de Goddelijke Genade verkoren en tot de Priesterlijke waardigheid verheven. Nu ontvlamde zijne liefde voor de zaak des Heeren met nog sterker gloed en hij gevoelde zich geroepen, alles te verlaten, zijne ouders, zijne vrienden en magen, zijn vaderland vaarwel te zeggen om in vreemde landen den Christus te gaan verkondigen. Omstreeks het jaar des Heeren 847 landde de H. Jeroen aan de kusten van ons vaderland en werd door den H. Hungerus, bisschop van Utrecht, naar Noordwijk gezonden. Nu had de vurige priester den werkkring gevonden, dien hij had gewenscht, waartoe God hem had uitverkoren. Alom weerklonk zijn machtig woord in Holland, Friesland en Kennermerland en verwierf hem den welverdienden naam van »Apostel van Kennermerland.” Ernstig vermaande hij allen het juk van Christus te dragen, voor de zaligheid hunner zielen te werken, het voorbeeld der ongeloofigen niet te volgen, maar het schepsel

af te vallen, om den Schepper aan te hangen. »Want, *Broeders,*” zeide hij, »*wat deel heeft de geloovige met den ongeloovige en welke gemeenschap het Licht met de duisternissen, de Tempel Gods met die der afgoden? De Tempel des Heeren is heilig en dat zijt gij. Weshalven, kinderkens, die ik wederbare, totdat Christus eene gedaante in U krijgt, ziet niet om naar ijdelheden en valsche overleggingen, opdat gij den Tempel des Heeren schendende, niet moogt worden eene prooi van satan. Want wij zijn Gods kinderen en het is nog niet openbaar, wat wij zijn zullen, maar zullen dat weten, als Christus zal verschijnen. Op dezen hopen wij en zullen hem gelijk zijn, en alhoewel niet in evengelijkheid van natuur, zullen wij echter deelgenooten zijn van zijne Glorie.*”

Met den Heer Christus te prediken heeft de H. Jeroen vele ongeloovigen bekeerd en de kerk in ons vaderland talrijke leden toegevoegd, maar velen ook heeft hij getrokken door zijn heilig priesterlijk leven, wordende hij met een zonderlingen eerbied wegens de heiligheid zijns levens wijd en zijd geëerd. De nederigheid, die minnelijke deugd, bleef hij echter steeds betrachten, wel overtuigd, dat. *»wie zich zelven bemint, zal verloren gaan.*” Sterker en sterker werd nu ook in zijn hart de hoop, dat hij mocht uitverkoren worden, zijn leven door vele smarten af te leggen voor Christus, zijnen Heer, opdat hij zoude behooren tot die breede schare van Martelaren, *die hunne lange kleederen hebben gewasschen in het bloed des Lams,*

Weldra zoude aan het zielsverlangen van den edelen en liefderijken priester worden voldaan.

Uit het Noorden, uit Denemarken en Noorwegen en Zweden kwamen zij, de woeste horden, de machtige Vikingers, de koningen der zee, met hunne talrijke scharen van half naakte, roof- en moordzuchtige krijgers. Doch roof- en moordzucht waren het niet alleen, die hen dreven. Ter verdediging ook hunner goden trokken zij op. Satan zag zijn werk bedreigd en ten ondergang gedoemd in de Nederlanden. St. Willibrord sloeg den trotschen eik ter neder, waaronder de arme heidenen menschenbloed plengden en Thor's hamer was onmachtig hem te straffen voor die euveldaad: — St. Bonifacius verbrijzelde de afgodsbeelden in Friesland en Germanië: — St. Jeroen trok zegenend door Holland en Kennemerland en ongeloof en bijgeloof vluchtten weg voor zijne schreden. Woede en wanhoop vervulden satan's borst en hij riep ze op, de woeste scharen uit het Noorden, die Wodan, Thor en Freia dienden. Hij vervulde der Noren harten met haat tegen Christus, Zijne kerk en Zijne priesters en waar zij neerstreken, vielen zij, als opgehitste roofdieren het eerst op de kerken en kloosters en sleepten de priesters des Heeren naar 't martelveld.

Het was in het jaar onzes Heeren 856. Groote droefheid en ontsteltenis was er onder de Christenen van ons land, want voortdurend kwamen in talrijke scharen de Noormannen en trokken moordend en

planderend door Hollands beemden. Alom zag men roode rookwolken ten hemel stijgen en het verteerende vuur vernielde, wat het geweld van bijl en zwaard had weerstaan. Nog bleef Noordwijk met zijne reeds talrijke Christenbevolking en zijn liefelijk kerkje gespaard en vader Jeroen leefde te midden zijner kinderen en vermaande hen tot deugd en een heiligen levenswandel.

Op den 15^{den} Augustus, den feestdag van de »Hemelvaart der H. Maagd Maria." de onbevleete Moeder, die de H. Jeroen zoo innig vereerde, was hij met zijne parochianen verzameld in het kleine en nederige kerkje, dat daar lag verscholen tusschen de hooge pijnen en olmen. Welluidend en vol vuur weerklonk zijne stem, want hij verkondigde allen, die daar vergaderd waren de heerlijkheden der Moeder Gods, die nu troonde in de volle glorie, waarmede de Vader Haar had bekleed, aan de zijde van haren goddelijken Zoon, als de Koningin van Hemel en aarde, als de middelares voor het arme volk bij Haren almachtigen Zoon, den alvermogenden Middelaar voor het zondige menschdom. De vrees voor de woeste Noren vervulde veler harten, maar de H. Jeroen toonde hun de Moeder Gods, de troost der bedrukten, de hulp der Christenen en hij wekte hen op, hun vertrouwen te stellen op die machtige beschermster en tot haar hun toevlucht te nemen. Ach, het zoude de laatste maal zijn, dat hij aldus als hun leeraar tot hen zoude spreken. Toen de

kerkelijke plechtigheden geëindigd waren, trok hij met al zijne parochianen in processie langs de wegen en velden van Noordwijk, biddende en smeekende en voortdurend herhalende: »*Van de woede der Noormannen, verlos ons Heer.*” De nacht ging in angst en vreeze voorbij. Daar klonk in den morgen van den 16^{den} Augustus de vreeselijke noodkreet langs Noordwijks duinen, »De Noormannen, de Noormannen! redt u!” Een groot medelijden voor zijne kudde vervulde het hart van den H. Jeroen, maar eene zoete vreugde tevens. Immers hij had reeds zoo lang gewenscht zijn leven te mogen geven voor de eer van Christus’ naam en hij wist het wel, door zijn heilig leven en zijne prediking had hij menigeen tot het Christendom bekeerd, doch het bloed der Martelaren is het zaad der nieuwe Christenen. Wie zich dan ook redde, Vader Jeroen bleef, en terwijl zijn kerkje in rook en vlammen opsteeg, werd hij voor den aanvoerder der Noormannen gesleept. Het woedende volk omringde hem en schreeuwde: »Neemt dezen weg van de aarde en laat dezen vijand onzer heiligdommen niet langer leven!” Het harte met blijdschap vervuld, bad de vrome priester: »*Heer, leid mij in Uwe gerechtigheid om mijner verspieters wille; richt uwen weg voor mijn aangezicht.*”

En woedender schreeuwde het volk en wild riep alles door elkander, dat men hem zoude pijnigen en dooden. En toen daalden de slagen ruw en wreed

neder op het hoofd en de schouders van den Heiligen Martelaar: hij werd geschopt en gestooten, langs Noordwijks velden en wegen voortgesleurd en eindelijk tegen den avond in een donkeren kerker geworpen, opdat hij den volgenden dag als een slachtoffer den valschen goden zoude worden aangeboden en schandelijk zoude sterven. Maar de Heilige Jeroen loofde God en zong met den psalmist: *»Heer! ik zal wandelen in het licht uws aanschijns en in Uwen naam mij verheugen den ganschen dag.»*

Den volgenden morgen werd hij voor den aanvoerder gebracht, die spottend hem vroeg, hoe hem de geeselslagen van den vorigen dag bekomen waren. Blijmoedig antwoordde hij, dat zij hem geene pijnen meer veroorzaakten, want:

Naar de veelheid mijner smarten, zoo hebben Heere, Uwe vertroostingen mijne ziel verkwikt.»
»Wie zijt gij?» vroeg hem de Noor, *»en wat secte kleeft gij aan?»*

»Ik ben.» sprak de Martelaar, *»geen slaaf, maar een vrijgeborene en zelfs een edelman, die Jesus Christus belijdt, den waren God, van mijne jeugd af aan en ik zal nimmer mijn nek buigen voor de valsche Goden, want de Heer zegt in zijn Evangelie: »Den Heer uwen God zult gij aanbidden en hem alléén dienen.»*

»Offer aan onze goden, opdat gij uw verder leven in gemak en blijdschap en in onze vriendschap moogt doorbrengen,» sprak de Noorman.

»Ach.» hernam zachtmoedig de heilige: »Gij raadt mij dwaze zaken en belooft mij onzekere dingen. Gij wilt, dat ik God, den Schepper van al wat bestaat, zal verlaten en de duivelen dienen, om een gemakkelijk leven te kunnen leiden, maar God alleen weet, wat den mensch zal geschieden.

»Wie is dan die God, voor wien gij zegt dat allen moeten knielen,» bulderde der Noren hoofdman.

En toen sprak de Heilige priester ernstig en plechtig deze schoone woorden; voor de laatste maal belijdenis afleggende van zijn standvastig geloof, voor de laatste maal predikende het Heilig Evangelie:

»Daar staat geschreven: En geeft het Heilige den honden niet en werpt de paarlen niet voor de zwijnen. Daarom zult gij met Uwe onreine ooren deze hemelsche kennis en wetenschap van mij niet hooren. Maar, omdat ik weet, dat vele dezer omstanders ten eeuwigen leven zijn uitverkoren, zoo verkondig ik hun den inhoud van onzen Godsdienst, Wij gelooven in den Vader, van wien alle vaderschap, zoo in den Hemel als op aarde is; insgelijks in Zijnen Zoon, en den H. Geest, waarvan de Psalmist getuigt: »Door het Woord des Heeren zijn de werelden geschapen en door den Geest Zijns monds al haar Heir.» Van dit onveranderlijke Wezen eerbiedigen wij drie onderscheidene personen. In deze Drieëenigheid is noch eerst, noch laatst; noch meer, noch minder; maar drie Personen even eeuwig en gelijk in

wezen. En allen, die buiten dezen drieëenigen God een anderen God kennen en dienen, die moeten in der eeuwigheid verloren gaan.

Maar de Noorman stopte zijne ooren toe en meenende de belediging zijner goden te moeten wreken, riep hij tierende en razende, dat men den priester zoude wegleiden en dooden. De krijgsknechten grepen hem aan, en terwijl zij hem voort-sleurden, klonk het nog van zijne zuivere lippen: *»Verhoor, Heer, mijn gebed en neem mijn geroep ter oore; verberg Uw aangezicht niet voor mij en zwijg niet tot mijne tranen, want ik ben een vreemdeling bij U, gelijk ook alle mijne Vaders.*

Zij sleepten hem voort, totdat zij gekomen waren ter plaatse, waar nog een holle weg, vroeger de Lijdensweg, thans de St. Jeroensweg geheeten, voert langs een laag, tusschen het krenpelhout verborgen poortje, dat bij iedereen als *»St. Jeroenspoortje»* bekend staat. — Daár onderstond de geduldige priester de wreedste martelingen. Met felle geeselslagen werd zijn vleesch vaneen gereten; met brandende fakkels en tootsen werd zijn doorwond lichaam geschroeid en geblaakt, met scherpe pijlen zijne ledematen op vele plaatsen doorboord. Ja, zoo vreeselijk werd Hij gefolterd, dat, volgens de getuigenis van oude geschiedschrijvers, *»de pen weigert die tooneelen te beschrijven.»* Eindelijk scheidde het slagzwaard van een Noor het eerbiedwaardig hoofd van den romp en de H. Jeroen gaf zijne

schoone ziel aan den Schepper weder. — De eerste pastoor van Noordwijk ging zijne plaats innemen in de rijen der bloedgetuigen des Heeren.

In stilte namen eenige zijner vrienden en parochianen met grooten eerbied het lichaam van hun pastoor weg, wikkelden het in linnen doeken en brachten het naar eene eenzame plek, ongeveer zeven minuten ten Oosten van de plaats der marteling gelegen en wel ter stede, waar later de schoone kerk van den H. Jeroen zoude verrijzen en begroeven het daar in een nieuw graf.

II. Zijne Verheerlijking.

Zoo rustte dan het stoffelijk overschot van den Martelaar in een vergeten graf. Bijna honderd jaren waren heengegaan en wellicht dacht niemand meer aan den grooten heilige, die geheel zijn leven den Heere Jesus had gewijd en met vreugde voor Hem en voor de glorie van Zijn H. Naam in den dood was gegaan. Maar God, die gezegd heeft: »Die mij verheerlijkt, dien zal ook Ik verheerlijken,» achtte weldra den tijd gekomen, waarop Hij de heerlijkheid van Zijnen dienaar aan de wereld zoude verkonden.

Men schreef het jaar 995, toen de goede graaf Dirk regeerde over Holland en Balderik bisschop van Utrecht was. Daar verscheen op zekeren nacht de H. Jeroen aan een vromen man in de nabijheid van Noordwijk, die Notbod of Nochbode heette en

zeide tot hem: »O Broeder Nochbode, weet dat mijne overblijfselen zullen verheven worden, zooals het Gods Wil is. Ga daarom ten Oosten van het dorp Noordwijk: daar zult gij in het bosch mijn graf vinden, gedekt met kleine steenen: graaf mijn lichaam op en breng het over naar de kapel van Egmond, waar ook mijn broeder Adelbert rust.»

Nochbode durfde zijne oogen niet vertrouwen en sloeg een kruis, vreezende, dat het een booze geest was, die hem verscheen. Doch toen daarop de verschijning niet verdween, vroeg hij: »Heer, zeg mij, wie zijt gij.» En de verschijning antwoordde: »Ik ben de priester Jeroen, die voor den Naam onzes Heeren Jesus gemarteld is. Ga nu en doe wat ik u gezegd heb.» Doch de eenvoudige boer, nog steeds vreezende, misleid te zijn, antwoordde: »Heer, indien deze verschijning van den Hemel is, dat zij mij ten tweede, ja ten derde male veropenbaard worde.»

Niet lang daarna verscheen hem werkelijk ten tweede male de H. Jeroen en toen hij nog draalde en de roepstem des hemels niet volgde, ontwaakte hij op zekerden morgen en vond zijne drie hengsten uit den stal verdwenen. Hij ging zijne bureu wekken en bad hen ootmoediglijk, hem te willen behulpzaam zijn en met hem in het groote bosch ten Oosten van Noordwijk de verloren paarden te willen zoeken. — Zij zochten den ganschen dag en vonden niets. Toen zij zich in het bosch hadden

te ruste gelegd, verscheen de H. Jeroen voor de derde maal, doch thans aan een ander eenvoudig en gering man en zeide tot hem: »Zoon, ga tot Nochbode en zeg hem, dat hij naar mijn graf ga, en mijn gebeente van daar wegvoere, gelijk ik hem reeds tweemalen gezegd heb. Tot een teeken, om zijn ongeloof weg te nemen, ga oostwaarts in het woud en gij zult de hengsten vinden, vastgebonden aan een boom.» Vol vreugde deelde deze man aan zijnen gebuur mede, wat hij gezien en gehoord had. Zij snelden naar de aangeduide plaats en vonden de hengsten vastgebonden, zooals de Heilige gezegd had. — Nu was Nochbode overtuigd, hij zocht en vond het graf en begaf zich tot graaf Dirk, wien hij alles verhaalde, wat er gebeurd was. Vol vreugde wendde deze zich tot den bisschop van Utrecht, die zonder dralen overkwam en met den graaf naar de plaats ging, waar zich het graf bevond, dat hun door Nochbode was aangewezen. Toen openden zij het graf, en namen met groote eerbiedigheid de reliquiën van den H. Martelaar er uit en deden ze met veel plechtigheid dragen naar de kapel van Egmond, waar zij naast die van den H. Belijder St. Adelbert werden bijgezet. Het hoofd echter was niet gevonden geworden.

De oude geschiedschrijvers verhalen, dat zij, die het eerbiedwaardig lichaam van den Heiligen Jeroen op hunne schouderen voortdroegen langs den kant der zee, gekomen waren aan eene plaats Reinvier

geheeten. Het was zeer heet en zij waren vermoeid. Rondziende of zij niets konden vinden, waarop zij de reliquiën met meer gemakkelijke zouden kunnen dragen, zagen zij op de zee eene kostelijke baar komen aandrijven, die voor hunne voeten aan strand spoelde. Op deze baar werden de verheerlijkte overblijfselen verder naar Egmond vervoerd. Spoedig verspreidde zich de mare van de mirakulenze vinding van het lichaam van den H. Jeroen, van deszelfs overbrenging naar het klooster te Egmond en van de wonderbare aanspoeling der draagbaar door het geheele land. Van alle kanten stroomden toen pelgrims naar de plaats, waar de groote Heilige geleefd en geleeraard had, waar hij was gemarteld en begraven. De oude kronijkschrijvers spreken van tallooze wonderen, die er gebeurden, van zieken, die genezen, van verloren zaken, die door zijne tusschenkomst bij God werden teruggevonden. De roep van de wonderbare macht van den H. Jeroen verspreidde zich door geheel Holland en verre daar buiten. Het kerkje te Noordwijk werd te klein om de groote scharen van pelgrims te bevatten en nu gaf Guido, bisschop van Utrecht in 1303 in een open brief verlof om te Noordwijk eene nieuwe kerk te stichten. Men bouwde die ter plaatse, waar men het lichaam van den H. Jeroen had gevonden. — Waarschijnlijk in het jaar 1311 werd zij voltooid. En het gebeurde eenige jaren later, dat men in deze kerk een nieuw altaar zoude oprichten en dat

de metselaars, bezig zijnde de fondamenten uit te graven, aldaar een hoofd vonden. Niemand zoude geweten hebben, dat dit het hoofd van den H. Martelaar Jeroen was, ware het niet, dat de klokken der kerk begonnen te luiden, zonder dat ze met menschelijke handen in beweging werden gebracht. Niemand begreep, wat dit luiden had te beteekenen. Doch een mensch, die in een huis dicht bij de kerk met sterke banden gebonden lag, daar hij bezeten was en lijdende aan vallende ziekte, riep uit, dat Gods Engelen de klokken luidden, daar het hoofd van den H. Jeroen was gevonden. Naar de kerk gebracht, werd het gevonden hoofd op zijne borst gelegd en hij stond op en was genezen. Van nu af werd het hoofd, (zijnde waarschijnlijk het bovenste gedeelte des hoofds, het cranium, daar de onderkaak, de maxilla, zich bij de Reliquien in de abdij te Egmond en later te Haarlem bij de andere overblijfselen bevond,) met groote plechtigheid vereerd: de toeloop van pelgrims werd steeds grooter, treffende mirakelen hadden er plaats, en groote gunsten werden door de voorspraak van den H. Jeroen verkregen.

Eene enkele dier wonderbare gebeurtenissen zij in 't kort medegedeeld. Zij wordt gevonden zoowel bij Mutzaerds, R. K. Pr. in diens Kerkelijke Geschiedenis der Nederlanden, als bij de Bollandisten.

»Daar was een akkerman tot Eyckenduinen, die een pelgrim, welke ter bedevaart was gegaan naar

St. Jeroen en vermoeid was, bespotte, zeggende: »Kan St. Jeroen u niet eens bewaren en beschutten tegen vermoeidheid?»

Maar Gods rechtvaardigheid strafte den spotter op hetzelfde oogenblik: want, toen hij zijne paarden aanzette om te akkeren, gevoelde hij, dat ze onbewegelijk waren en niet van de plaats konden. Hij zag de grootheid van zijn misdrijf in en luisterende naar den raad van den bespotten pelgrim, beloofde hij aan God, dat hij eene bedevaart zoude doen naar de reliquien van den H. Jeroen. Hij toonde zoo groot berouw over zijne zonde, dat God door de voorspraak van den H. martelaar, de paarden van hunne machteloosheid bevrijdde.”

Van alle landen kwamen pelgrimagiën naar Noordwijk, want, zooals Mutsaerds zegt: »De H. Martelaar Jeroen was bijzonder een groot Marschalek bij Godt van verloren en ghestolen goeden ofte by andere ongevallen ende quade avonturen te water of te lande versuckelt ofte gemist.”

Het was dan niet te verwonderen, dat bisschop Suederus van Utrecht, ziende het steeds aangroeiend getal pelgrims, dat naar Noordwijk ter bedevaart trok, op den 15 Nov. van het jaar 1429 eene ordonantie uitvaardigde, waarin werd bepaald, dat de dag van St. Jeroen in Noordholland, Westfriesland en de omliggende landstreken eveneens gevierd zoude worden, als het feest van St. Laurentius met vergunning van 40 dagen aflat aan allen, die de

parochiekerk van St. Jeroen te Noordwijk zouden bezoeken, verheffende alzoo Noordwijk tot eene bedevaartplaats.

Tot stichting der geloovigen en om hen op te wekken tot vertrouwen in den grooten heilige, St. Jeroen, volg hier deze schoone brief in zijn geheel.

»Suederus, door Gods genade bisschop van Utrecht,
»ter eenwiger gedachtenisse.

»Wij willen, dat ze met eene behoorlijke en altijd
»durende vieringe geëert worden, hier op aarde,
»dewelke door ontelbare mirakelen blinkende door
»Gods barmhartigheid verheven zijn tot de glorie
»der eeuwige zaligheid. Voorwaar, de doorluchtige
»priester en Christen Martelaar St. Jeroen, zooals
»wij door het schrijven van geloofswaardige mannen
»onderrikt worden, zijnde naar de wereld een edele
»telg van edele voorouders, heeft den ongetemden
»wil geen meester en voogd gelaten van deszelfs
»driftige, toomlooze bewegingen, maar heeft dezelfde
»omzigtelijk onderworpen aan het gebied der reden.
»Dies is hij van zijne jonkheid af, zoolang als hij
»geleefd heeft, opgewassen van de eene dengd tot
»de andere, hebbende altijd met eene vurige begeerte
»getragt om in de wetenschappen meer en meer
»toe te nemen, en om door de martelie tot die
»onvergankelijke belooning, waartoe hij voorbeschikt
»was te geraken, alsook om de ongeloovige Denen
»en Noormannen en de andere menschen, voorna-

»melijk de ingezetenen van Noordholland, van West-
 »friesland en van de omleggende plaatsen, door heil-
 »zame lessen van ootmoedigheid, heiligheid en gods-
 »dienstigheid aangenaam aan hunnen Schepper te
 »maken. Als nu de martelstrijd van den H. bloed-
 »getuige volbragt was, en als hij nu voor het geloove
 »van Christus door de woedende Denen onthalt
 »was, zonder dat hij eenige tegenstand had gedaan,
 »ja zelfs zijnen hals aan den beul had aangeboden,
 »hebben zijne leerlingen het H. lichaam op eene
 »heimelijke plaatse begraven, daar het vele jaren
 »verborgen heeft gelegen. Doch in het jaar 995, als
 »de edele en godvruchtige graaf Diderigt II het ge-
 »bied over Holland voerde, is het gemelde H. lichaam
 »door Gods beschikking en door eene driefvoudige
 »nachtverschijning veropenbaart aan een regtvaardig
 »en godvreezend man, met name Nochbodon. Het
 »wilde, als Odilbaldus, twaalfde bisschop van Utrecht
 »en gemelde graaf zulks verstaan hadden, zijn zij
 »drijvens naar het graf geloopt, hebben hetzelfde
 »geopend en hebben de H. gebeenten, dewelke dus
 »door Gods beschikking en door een mirakel veropen-
 »baart waren, daarin gevonden: dezelve gebeenten
 »(uitgenomen het hoofd, 't welk te Noordwijk, alwaar
 »de gemelde martelaar voor den patroon gehouden
 »wordt, gebleven is) hebben zij met behoorlijke eer-
 »biedigheid en met groote vreugde gevoerd naar
 »Egmond, leggende insgelijks onder het voornoemde
 »Bisdom en hebben die daar ter plaatse benevens

»de gebeenten van den heiligen Adelbertus, die daar
 »ook rustten, hoogstadelijk bijgezet. -- O gelukkige
 »martelaar van Christus, wiens gebeenten de zieke
 »mensen komen bezoeken en aldaar genezen wor-
 »den: door wiens voorspraak de verloore of qualijk ge-
 »wonne goederen wederom teregt komen en aan de
 »regte eigenaars geworden en de mensen, die er
 »behoorlijk om bidden, van de dreigende onheilen
 »bevrijdt en van de banden hunner zonden ontslagen
 »worden. Verblijd U, o Holland, over zoo een patroon
 »en over het bezitten van een zoo rijken schat. Wij
 »dan, acht gevende op de voorgemelde en meer
 »andere aanzienlijke wonderdaden, door dewelke de
 »Martelaar de H. Jeroen zoo vermaard is geworden
 »en daarbij lettende op de hartgrondige en god-
 »vruchtige genegenheid, dewelke de ingezetene der
 »voornoemde plaatsen dezen Martelaar haren patroon,
 »toedragen en wenschende, dat deze gemelde men-
 »schen door het betoonen van hunne dankbaarheid
 »eenigszins deel mogen krijgen aan de verdiensten
 »van denzelfden martelaar en beneffens haren patroon
 »de medeefgenaamen en de dischgenooten van
 »den Opperkoning mogen worden in het rijk der
 »Hemelen, daar de hoovaardigen niet zullen binnen-
 »gaan: zoo is het dat wij tot lof en glorie van den
 »almogenden God en van zijne Moeder, de hoogge-
 »roemde Maagd Maria en ter eere van den H.
 »Martelaar Jeroen, volgens onze bisschoppelijke
 »macht en met overleg van onze Prelaaten, ordon-

»neeren en uit krachten dezès op de heilige gehoor-
 »zaamheid en op den ban, daar de tegenspreekers
 »en de tegenstanders in zullen vallen, wel scherpe-
 »lijk beveelen, dat de dag van gemelden martelaar
 »S. Jeroen 's jaarlijks op het octaaf van S. Laurens
 »in alle de parochiën van Noortholland, Westfries-
 »land en de omleggende plaatsen plechtiglijk gevierd
 »zal worden, eveneens als het feest van S. Laurens,
 »zoowel in het choor, als onder het volk. Verders
 »begeerende het Christenvolk bequamer te maken
 »tot het verkrijgen der goddelijke genade, zoo is
 »het dat wij allen en ieder in 't bijzonder, zoowel
 »van het vrouwelijk, als van het mannelijk geslagt,
 »dewelke op het feest van gemelden martelaar, den
 »H. Jeroen, of op een anderen hoogen dag, de gemelde
 »parochiekerk, binnen Noordwijk (Noirtich) godvruch-
 »tiglijk zullen bezocht hebben, met den ommevang
 »aldaar te volgen, of er de Mis te lezen, of te zien of te
 »hooren leezen, of ook met hunne mildheid tot het
 »onderhoud van het gebouw, of voor de cieraaden der
 »kerk en het kerkenlicht te betoonen; zoodikmaals
 »als zij het bovengenoemde of ietwat van hetzelfde
 »zullen gedaan hebben, betrouwende op de barmhar-
 »tigheid van den almogenden Godt, en op de krachtige
 »voorspraak van deszelfs Apostelen Petrus en Paulus
 »en van onzen Patroon den heiligen Maarten, veertig
 »dagen afslag van de opgeleide boeten verleenē.

»Gegeven in het jaar onzes Heeren, een duizend,
 »vier honderd, negen en twintig den 15 November."

Zoo werd dan de Heilige Martelaar en geloofs-verkondiger door den Heer Jesus, dien hij had verkondigd en om wien hij in den dood was gegaan op de treffendste wijze verheerlijkt. Hoe algemeen deze vereering werd in geheel Holland en de omliggende streken, blijkt uit de vele liederen, die ter eere van den H. Jeroen werden gedicht en gezongen. Een der treffendste en liefelijkste is zeker het lied, dat gevonden wordt in »Stalpert's Guldejaers feest-dagen," beginnende met de woorden :

»Noordwycksche Maeghden!
 Die oyt behaeghden
 Sions orghelen,
 Wilt u spoen
 Met soete wysen
 Van sangh te prysen,
 Christus Martelaar, Sint Jeroen.

St. Jeroens kerk te Noordwijk werd eene der voornaamste van Holland, hebbende dezelve verschillende altaren, door verscheidene Heeren geestelijken bediend. Naast de kerk verhief zich een klooster van eerwaarde Zusters, tellende meer dan veertig godgewijde Maagden, uit de edelste geslachten van ons land. De reformatie maakte voor een groot gedeelte een einde aan deze godvruchtige oefeningen en pelgrimstochten. De St. Jeroenskerk kwam in handen der protestanten, het hoofd van den H. Martelaar verdween en hoewel men algemeen van gevoelen is, dat het zich nog te Noord-

wijk bevindt en ook vele overleveringen daarvoor pleiten, is niet met zekerheid te zeggen, waar het moet gezocht worden.

In het jaar 1573 werden vele reliquien, waaronder die van den H. Jeroen en van den H. Adelbert van Egmond, dat door de soldaten van Sonoy werd verwoest, in veiligheid gebracht naar Haarlem. De armpijp, welke in latere jaren in de kerk te Noordwijk godsdienstig werd vereerd en steeds gehouden werd voor een gedeelte van het eerwaardig lichaam van den Martelaar, is zeer waarschijnlijk omtrent het jaar 1600 te Noordwijk gekomen en wel op de volgende wijze, zooals aangeteekend staat in het manuscript van Alkemade en Schelling, bladz. 105.

»In de troebelen was zeker monnik zeer ijverig in de leer, doch van geen groot verstand, oordeel of gaven, binnen de stad Haarlem, predikend tegen het verbod van de Staten, nu hier dan daar, als ook tot Haarlem. Met scherpheid verboden, zelfs onder zware bedreigingen hield hij in zijn ijver niet op scherp te prediken tegen de Reformatie, waarop hij werd verbannen en zich daaraan niets latende gelegen liggen, zocht men hem op om hem te straffen. Hij komt inmiddels te Haarlem te sterven; het lijk werd opgezocht, waarop de Roomschen te Haarlem schrijven aan den dorps-pastoor van Noordwijk, of hij geen middel wist om het lijk heimelijk te begraven. Zij zouden het hem

dan in een koffer toezenden. Hij neemt het aan, onder belofte, dat ze hem de reliquiën van St. Jeroen, den patroon zijner Noordwijksche kerke, welke in de troebelen door de monniken van Egmond te Haarlem in veiligheid waren gebracht, zouden toezenden. dat ze gedaan hebben. Dit zijn de reliquiën, die te Noordwijk bewaard worden, en *in het bijzonder de armpijp*, welke in de kerk van Noordwijk alsnog vereerd wordt." Zeer waarschijnlijk zijn een groot gedeelte dezer reliquiën omstreeks het jaar 1650 weder verdwenen en is alléén de armpijp in Noordwijk gebleven.

De overige reliquiën bleven te Haarlem en werden in het jaar 1851 bij de opheffing van de kerk van St. Bernardus («in den Hoek») en bij de verdeeling van den aldaar berustenden schat van reliquiën, toegewezen aan de kerk op het Begijnhof, zijnde zij met andere overblijfselen van Heiligen, waaronder die van St. Adelbert, besloten in een klein koffertje van hout, van buiten met zwart leder overtrokken, waarin gothieke letters en bloemen geperst waren, en met ijzeren banden beslagen.

Door de onvermoeide zorgen en nasporingen van de ZeerEerwaarde Heeren H. van Luenen, Deken en Pastoor van bovengemelde kerk en J. J. Graaf, Deken en Pastoor van Onwerkerk mocht men er in slagen de echtheid van de reliquiën van den H. Jeroen in dit kistje besloten met de meest geloofwaardige bewijzen te staven. Toen behaagde

het aan Zijne Doorluchtige Hoogwaardigheid Mgr. Bottemanne, Bisschop van Haarlem, te besluiten, dat deze buitengewoon groote schat van reliquiën van den H. Jeroen, in zijn geheel zoude afgestaan worden aan de Parochiekerk van Noordwijk, de plaats, waar St. Jeroen als eerste pastoor gearbeid, gestreden en geleden had en waar zijn kostbaar bloed voor de eer van den Heere Jesus was vergoten.

Deze heilige overblijfselen, bestaande uit de onderkaak, twee ribben en den geheelen linkerarm werden bevestigd in een schoonen koperen reliquiekast, waarin daarenboven nog plaats is voor de vroeger genoemde armpijp, die in een afzonderlijken zilveren voorarm en hand is besloten. Op den 16^{den} Augustus 1892 werd deze zoo kostbare als zeldzame schat van reliquiën door den ZeerEerw. Heer G. G. Honig, pastoor van Noordwijk, van Haarlem naar zijne parochie gevoerd, waar dezelve met grooten eerbied en plechtigheid door de feestvierende gemeente werd in ontvangst genomen. Nimmer zeker heeft het katholieke Noordwijk een schooner feest aanschouwd, dan toen de verheerlijkte overblijfselen van Vader Jeroen, na duizend jaar van de plaats waar hij had gearbeid en geleden, te zijn verwijderd geweest, tot zijne kinderen terugkeerden. Den volgenden dag, 17 Augustus, op den feestdag van St Jeroen, hadden deze het geluk Zijne Excellentie Monseigneur Rinaldini, Internuntius van Zijne

Heiligheid den Paus, met al de eer, die den ver-
tegenwoordiger van den H. Stoel toekomt, te mogen
ontvangen, welke in de zoo rijk begiftigde kerk
van Noordwijk, thans op nieuw tot bedevaartplaats
verheven, de plechtige H. Mis celebreerde en neder-
knielde aan de voeten van het altaar, waarop de
kostbare overblijfselen van den grooten Heilige
rusten.

Eene edele geestdrift heerschte er in die zalige
dagen te Noordwijk. Van alle zijden waren de
pelgrims toegestroomd, zoodat de kerk, waar eene
breede schaar van priesters om het altaar knielde,
veel te klein was om allen te bevatten. En die
geestdrift bekoelde niet na de feesten, maar van
vele omliggende gemeenten kwamen voortdurend
processiën om de reliquiën van den H. Jeroen te
vereeren. De geloovigen van het naburige Katwijk
lieten zich de eer niet nemen, om onder geleide
van hun ijverigen Herder de eersten te zijn, die
opgingen ter bedevaart naar het graf van den
roemrijken Martelaar. Weldra werden zij gevolgd
door processiën van Vogelenzang, Voorhout en
Leiderdorp en ook Amsterdam bleef niet achter,
om den Apostel van Kennemerland te komen aan-
roepen en door zijne voorspraak zegeningen en
genaden van den Hemel te komen afsmeeken. Groot
zijn dan ook de voordeelen, gunsten en aflaten
door de goedheid van Zijne Heiligheid den Paus
en van Zijne Doorl. Hoogwaardigheid, den Bisschop

van Haarlem geschonken aan allen, die de parochiekerk te Noordwijk godvruchtig zullen bezoeken en de reliquiën van St. Jeroen vereerende, daar zullen bidden ter intentie van zijne Heiligheid.

AFLATEN EN GUNSTEN,

verleend aan de Pelgrims, die het gebeente van den H. Jeroen te Noordwijk bezoeken en godvruchtig vereeren.

PAUS LEO XIII.

Aan alle Christengeloovigen, die dezen zullen zien, heil en apostolischen zegen.

Tot vermeerdering van den godsdienstzin der geloovigen en tot heil der zielen onzen geest liefderijk vestigende op de Hemelsche schatten der Kerk, verleen wij aan allen en aan ieder afzonderlijk der Christengeloovigen van beider kunne, die een waar berouw hebben, wanneer zij de parochiekerk onder den titel van den H. Jeroen te Noordwijk bij Leiden in het diocees van Haarlem op het patroonfeest tusschen den aanvang der eerste Vespers en den ondergang der zon op dien dag (geldende dit voor ieder jaar) godvruchtiglijk bezoeken, en daar voor de eendracht der Christenvorsten, de uitroeiing der ketterijen, de bekeering der zondaren en de verheffing van Onze Moeder de H. Kerk godvruchtig tot God zullen bidden, aan hen ver-

Zoo werd dan de Heilige Martelaar en geloofs-verkondiger door den Heer Jesus, dien hij had verkondigd en om wien hij in den dood was gegaan op de treffendste wijze verheerlijkt. Hoe algemeen deze vereering werd in geheel Holland en de omliggende streken, blijkt uit de vele liederen, die ter eere van den H. Jeroen werden gedicht en gezongen. Een der treffendste en liefelijkste is zeker het lied, dat gevonden wordt in »Stalpert's Guldejaers feest-dagen," beginnende met de woorden :

»Noordwycksche Maeghden!

Die oyt behaeghden

Sions orghelen,

Wilt u spoen

Met soete wysen

Van sangh te prysen,

Christus Martelaar, Sint Jeroen.

St. Jeroens kerk te Noordwijk werd eene der voornaamste van Holland, hebbende dezelve verschillende altaren, door verscheidene Heeren geestelijken bediend. Naast de kerk verhief zich een klooster van eerwaarde Zusters, tellende meer dan veertig godgewijde Maagden, uit de edelste geslachten van ons land. De reformatie maakte voor een groot gedeelte een einde aan deze godvruchtige oefeningen en pelgrimstochten. De St. Jeroenskerk kwam in handen der protestanten, het hoofd van den H. Martelaar verdween en hoewel men algemeen van gevoelen is, dat het zich nog te Noord-

wijk bevindt en ook vele overleveringen daarvoor pleiten, is niet met zekerheid te zeggen, waar het moet gezocht worden.

In het jaar 1573 werden vele reliquien, waaronder die van den H. Jeroen en van den H. Adelbert van Egmond, dat door de soldaten van Sonoy werd verwoest, in veiligheid gebracht naar Haarlem. De armpijp, welke in latere jaren in de kerk te Noordwijk godsdienstig werd vereerd en steeds gehouden werd voor een gedeelte van het eerwaardig lichaam van den Martelaar, is zeer waarschijnlijk omtrent het jaar 1600 te Noordwijk gekomen en wel op de volgende wijze, zooals aangeteekend staat in het manuscript van Alkemade en Schelling, bladz. 105.

»In de troebelen was zeker monnik zeer ijverig in de leer, doch van geen groot verstand, oordeel of gaven, binnen de stad Haarlem, predikend tegen het verbod van de Staten, nu hier dan daar, als ook tot Haarlem. Met scherpheid verboden, zelfs onder zware bedreigingen hield hij in zijn ijver niet op scherp te prediken tegen de Reformatie, waarop hij werd verbannen en zich daaraan niets latende gelegen liggen, zocht men hem op om hem te straffen. Hij komt inmiddels te Haarlem te sterven: het lijk werd opgezocht, waarop de Roomschen te Haarlem schrijven aan den dorps-pastoor van Noordwijk, of hij geen middel wist om het lijk heimelijk te begraven. Zij zouden het hem

dan in een koffer toezenden. Hij neemt het aan, onder belofte, dat ze hem de reliquiën van St. Jeroen, den patroon zijner Noordwijksche kerke, welke in de troebelen door de monniken van Egmond te Haarlem in veiligheid waren gebracht, zouden toezenden. dat ze gedaan hebben. Dit zijn de reliquiën, die te Noordwijk bewaard worden, en *in het bijzonder de armpijp*, welke in de kerk van Noordwijk alsnog vereerd wordt." Zeer waarschijnlijk zijn een groot gedeelte dezer reliquiën omstreeks het jaar 1650 weder verdwenen en is alléén de armpijp in Noordwijk gebleven.

De overige reliquiën bleven te Haarlem en werden in het jaar 1851 bij de opheffing van de kerk van St. Bernardus (»in den Hoek») en bij de verdeeling van den aldaar berustenden schat van reliquiën, toegewezen aan de kerk op het Begijnhof, zijnde zij met andere overblijfselen van Heiligen, waaronder die van St. Adelbert, besloten in een klein koffertje van hout, van buiten met zwart leder overtrokken, waarin gothieke letters en bloemen geperst waren, en met ijzeren banden beslagen.

Door de onvermoeide zorgen en nasporingen van de ZeerEerwaarde Heeren H. van Luenen, Deken en Pastoor van bovengemelde kerk en J. J. Graaf, Deken en Pastoor van Ouwerkerk mocht men er in slagen de echtheid van de reliquiën van den H. Jeroen in dit kistje besloten met de meest geloofwaardige bewijzen te staven. Toen behaagde

het aan Zijne Doorluchtige Hoogwaardigheid Mgr. Bottemanne, Bisschop van Haarlem, te besluiten, dat deze buitengewoon groote schat van reliquiën van den H. Jeroen, in zijn geheel zoude afgestaan worden aan de Parochiekerk van Noordwijk, de plaats, waar St. Jeroen als eerste pastoor gearbeid, gestreden en geleden had en waar zijn kostbaar bloed voor de eer van den Heere Jesus was vergoten.

Deze heilige overblijfselen, bestaande uit de onderkaak, twee ribben en den geheelen linkerarm werden bevestigd in een schoonen koperen reliquiekast, waarin daarenboven nog plaats is voor de vroeger genoemde armpijp, die in een afzonderlijken zilveren voorarm en hand is besloten. Op den 16^{den} Augustus 1892 werd deze zoo kostbare als zeldzame schat van reliquiën door den ZeerEerw. Heer G. G. Honig, pastoor van Noordwijk, van Haarlem naar zijne parochie gevoerd, waar dezelve met grooten eerbied en plechtigheid door de feestvierende gemeente werd in ontvangst genomen. Nimmer zeker heeft het katholieke Noordwijk een schooner feest aanschouwd, dan toen de verheerlijkte overblijfselen van Vader Jeroen, na duizend jaar van de plaats waar hij had gearbeid en geleden, te zijn verwijderd geweest, tot zijne kinderen terugkeerden. Den volgenden dag, 17 Augustus, op den feestdag van St Jeroen, hadden deze het geluk Zijne Excellentie Monseigneur Rinaldini, Internuntius van Zijne

Heiligheid den Paus, met al de eer, die den vertegenwoordiger van den H. Stoel toekomt, te mogen ontvangen, welke in de zoo rijk begiftigde kerk van Noordwijk, thans op nieuw tot bedevaartplaats verheven, de plechtige H. Mis celebreerde en nederknielde aan de voeten van het altaar, waarop de kostbare overblijfselen van den grooten Heilige rusten.

Eene edele geestdrift heerschte er in die zalige dagen te Noordwijk. Van alle zijden waren de pelgrims toegestroomd, zoodat de kerk, waar eene breede schaar van priesters om het altaar knielde, veel te klein was om allen te bevatten. En die geestdrift bekoelde niet na de feesten, maar van vele omliggende gemeenten kwamen voortdurend processiën om de reliquiën van den H. Jeroen te vereeren. De geloovigen van het naburige Katwijk lieten zich de eer niet nemen, om onder geleide van hun ijverigen Herder de eersten te zijn, die opgingen ter bedevaart naar het graf van den roemrijken Martelaar. Weldra werden zij gevolgd door processiën van Vogelenzang, Voorhout en Leiderdorp en ook Amsterdam bleef niet achter, om den Apostel van Kennemerland te komen aanroepen en door zijne voorspraak zegeningen en genaden van den Hemel te komen afsmeeken. Groot zijn dan ook de voordeelen, gunsten en aflaten door de goedheid van Zijne Heiligheid den Paus en van Zijne Doorl. Hoogwaardigheid, den Bisschop

van Haarlem geschonken aan allen, die de parochiekerk te Noordwijk godvruchtig zullen bezoeken en de reliquiën van St. Jeroen vereerende, daar zullen bidden ter intentie van zijne Heiligheid.

AFLATEN EN GUNSTEN,

*verleend aan de Pelgrims, die het gebeente van
den H. Jeroen te Noordwijk bezoeken en
godvruchtig vereeren.*

PAUS LEO XIII.

Aan alle Christengeloovigen, die dezen zullen zien, heil en apostolischen zegen.

Tot vermeerdering van den godsdienstzin der geloovigen en tot heil der zielen onzen geest liefderijk vestigende op de Hemelsche schatten der Kerk, verleenen wij aan allen en aan ieder afzonderlijk der Christengeloovigen van beider kunne, die een waar berouw hebben, wanneer zij de parochiekerk onder den titel van den H. Jeroen te Noordwijk bij Leiden in het diocees van Haarlem op het patroonfeest tusschen den aanvang der eerste Vespers en den ondergang der zon op dien dag (geldende dit voor ieder jaar) godvruchtiglijk bezoeken, en daar voor de eendracht der Christenvorsten, de uitroeijing der ketterijen, de bekeering der zondaren en de verheffing van Onze Moeder de H. Kerk godvruchtig tot God zullen bidden, aan hen ver-

dan in een koffer toezenden. Hij neemt het aan, onder belofte, dat ze hem de reliquiën van St. Jeroen, den patroon zijner Noordwijksche kerke, welke in de troebelen door de monniken van Egmond te Haarlem in veiligheid waren gebracht, zouden toezenden. dat ze gedaan hebben. Dit zijn de reliquiën, die te Noordwijk bewaard worden, en *in het bijzonder de armpijp*, welke in de kerk van Noordwijk alsnog vereerd wordt." Zeer waarschijnlijk zijn een groot gedeelte dezer reliquiën omstreeks het jaar 1650 weder verdwenen en is alléén de armpijp in Noordwijk gebleven.

De overige reliquiën bleven te Haarlem en werden in het jaar 1851 bij de opheffing van de kerk van St. Bernardus (»in den Hoek») en bij de verdeeling van den aldaar berustenden schat van reliquiën, toegewezen aan de kerk op het Begijnhof, zijnde zij met andere overblijfselen van Heiligen, waaronder die van St. Adelbert, besloten in een klein koffertje van hout, van buiten met zwart leder overtrokken, waarin gothieke letters en bloemen geperst waren, en met ijzeren banden beslagen.

Door de onvermoeide zorgen en nasporingen van de ZeerEerwaarde Heeren H. van Luenen, Deken en Pastoor van bovengemelde kerk en J. J. Graaf, Deken en Pastoor van Ouwerkerk mocht men er in slagen de echtheid van de reliquiën van den H. Jeroen in dit kistje besloten met de meest geloofwaardige bewijzen te staven. Toen behaagde

het aan Zijne Doorluchtige Hoogwaardigheid Mgr. Bottemanne, Bisschop van Haarlem, te besluiten, dat deze buitengewoon groote schat van reliquiën van den H. Jeroen, in zijn geheel zoude afgestaan worden aan de Parochiekerk van Noordwijk, de plaats, waar St. Jeroen als eerste pastoor gearbeid, gestreden en geleden had en waar zijn kostbaar bloed voor de eer van den Heere Jesus was vergoten.

Deze heilige overblijfselen, bestaande uit de onderkaak, twee ribben en den geheelen linkerarm werden bevestigd in een schoonen koperen reliquiecast, waarin daarenboven nog plaats is voor de vroeger genoemde armpijp, die in een afzonderlijken zilveren voorarm en hand is besloten. Op den 16^{den} Augustus 1892 werd deze zoo kostbare als zeldzame schat van reliquiën door den ZeerEerw. Heer G. G. Honig, pastoor van Noordwijk, van Haarlem naar zijne parochie gevoerd, waar dezelve met grooten eerbied en plechtigheid door de feestvierende gemeente werd in ontvangst genomen. Nimmer zeker heeft het katholieke Noordwijk een schooner feest aanschouwd, dan toen de verheerlijkte overblijfselen van Vader Jeroen, na duizend jaar van de plaats waar hij had gearbeid en geleden, te zijn verwijderd geweest, tot zijne kinderen terugkeerden. Den volgenden dag, 17 Augustus, op den feestdag van St Jeroen, hadden deze het geluk Zijne Excellentie Monseigneur Rinaldini, Internuntius van Zijne

Heiligheid den Paus, met al de eer, die den vertegenwoordiger van den H. Stoel toekomt, te mogen ontvangen, welke in de zoo rijk begiftigde kerk van Noordwijk, thans op nieuw tot bedevaartplaats verheven, de plechtige H. Mis celebreerde en nederknielde aan de voeten van het altaar, waarop de kostbare overblijfselen van den grooten Heilige rusten.

Eene edele geestdrift heerschte er in die zalige dagen te Noordwijk. Van alle zijden waren de pelgrims toegestroomd, zoodat de kerk, waar eene breede schaar van priesters om het altaar knielde, veel te klein was om allen te bevatten. En die geestdrift bekoelde niet na de feesten, maar van vele omliggende gemeenten kwamen voortdurend processiën om de reliquiën van den H. Jeroen te vereeren. De geloovigen van het naburige Katwijk lieten zich de eer niet nemen, om onder geleide van hun ijverigen Herder de eersten te zijn, die opgingen ter bedevaart naar het graf van den roemrijken Martelaar. Weldra werden zij gevolgd door processiën van Vogelenzang, Voorhout en Leiderdorp en ook Amsterdam bleef niet achter, om den Apostel van Kennemerland te komen aanroepen en door zijne voorspraak zegeningen en genaden van den Hemel te komen afsmeeken. Groot zijn dan ook de voordeelen, gunsten en aflaten door de goedheid van Zijne Heiligheid den Paus en van Zijne Doorl. Hoogwaardigheid, den Bisschop

van Haarlem geschonken aan allen, die de parochiekerk te Noordwijk godvruchtig zullen bezoeken en de reliquiën van St. Jeroen vereerende, daar zullen bidden ter intentie van zijne Heiligheid.

AFLATEN EN GUNSTEN,

verleend aan de Pelgrims, die het gebeente van den H. Jeroen te Noordwijk bezoeken en godvruchtig vereeren.

PAUS LEO XIII.

Aan alle Christengeloovigen, die dezen zullen zien, heil en apostolischen zegen.

Tot vermeerdering van den godsdienstzin der geloovigen en tot heil der zielen onzen geest liefderijk vestigende op de Hemelsche schatten der Kerk, verleenen wij aan allen en aan ieder afzonderlijk der Christengeloovigen van beider kunne, die een waar berouw hebben, wanneer zij de parochiekerk onder den titel van den H. Jeroen te Noordwijk bij Leiden in het diocees van Haarlem op het patroonfeest tusschen den aanvang der eerste Vespers en den ondergang der zon op dien dag (geldende dit voor ieder jaar) godvruchtiglijk bezoeken, en daar voor de eendracht der Christenvorsten, de uitroeijing der ketterijen, de bekeering der zondaren en de verheffing van Onze Moeder de H. Kerk godvruchtig tot God zullen bidden, aan hen ver-

leenen wij barmhartiglijk in den Heer, volledige kwijtschelding en vergiffenis van al hunne zonden. Een zelfden vollen aflaat verleenen wij aan hen, die op eenen anderen dag van het jaar, uit te kiezen volgens het goedvinden van ieder der geloovigen, eene heilige bedevaart naar genoemde Kerk ondernemen, en aldaar zooals boven vermeld is, zullen bidden. — Dezelfde geloovigen ontslaan wij, wanneer zij een waar berouw over hunne zonden hebben, na op welken dag van het jaar ook genoemde kerk bezocht, en aldaar, tot het doeleinde zooals boven, gebeden te hebben, van de hem opgelegde of op eenigerlei wijze verschuldigde boeten van zeven jaren en even zoovele quadragenen in den gebruikelijken vorm der Kerk. Al deze aflaten, vergiffenissen der zonden en kwijtscheldingen van straffen staan wij toe, dat kunnen worden toegevoegd bij wijze van voorspraak aan de zielen der Christengeloovigen, die in liefde met God vereenigd, uit dit leven gescheiden zijn. Zullende deze van kracht zijn alleen voor zeven jaren.

Gegeven te Rome bij St. Pieter onder den vischersring den 2^{den} Augustus 1892. het vijftiende jaar van ons pausschap.

S. Card. VANNUTELLI.

Vidimus et promulgari permittimus.

HARLEMI, die 12 Aug. 1892.

† Caspar,

Episc. Harlemen.

Zijne Doorl. Hoogw. Mgr. C. J. M. Bottemanne,
bisschop van Haarlem, verleende den 4^{den} Augustus 1892:

Veertig dagen aflat te verdienen, éénmaal op den feestdag van den H. Jeroen, en éénmaal op elken dag van het octaaf door de geloovigen, welke op die dagen godvruchtig de parochiekerk te Noordwijk zullen bezoeken en daar bij de Reliquiën van den H. Jeroen zullen bidden.

N O V E N E ,

ter eere van den H. Jeroen,

welke kan gehouden worden in den loop van het
geheele Jaar, maar vooral als voorbereiding
tot de bedevaart.

Eerste dag.

Kom, H. Geest, vervul de harten Uwer geloovigen
en ontsteek in hen het vuur Uwer liefde.

Zend Uwen Geest uit en zij zullen geschapen worden.

En Gij zult het aanschijn der aarde vernieuwen.

LAAT ONS BIDDEN.

God, die de harten der geloovigen door de verlichting des H. Geestes hebt onderwezen, geef ons

in denzelfden geest oprecht wijs te zijn en ons altijd in Zijne vertroosting te verblijden. Door Christus, onzen Heer. Amen.

Onze Vader. — Wees gegroet.

OVERWEGING.

De onschuld van het H. Doopsel.

Voorwaar, voorwaar, ik zeg u: Zoo iemand niet herboren is uit het water en den H. Geest, kan hij het rijk der hemelen niet ingaan. (Joan. III, 5.)

Wij zijn toch begraven met Hem door het doopsel in den dood, opdat wij, zooals Christus is verreezen van de dooden, ook in de nieuwhed des levens zouden wandelen. (Rom. VI, 4.)

Ontzettende genade van het H. Doopsel! — Het leven des lichaams is niets in vergelijking van dat waarachtig leven, dat ons door het water en den H. Geest geschonken wordt. Door het H. Doopsel wordt men gezuiverd van de smetten der zonden; de slaaf des duivels wordt kind Gods, broeder van den Verlosser, erfgenaam des Hemels, mede-erfgenaam van Christus. Wij dragen echter dezen schat in brooze vaten. (II. Cor. IV, 7.) De driften woelen in ons binnenste; de geest strijdt tegen het vleesch en het vleesch tegen den geest; maar wij, bevrijd van de zonden, moeten vernieuwd worden in den

geest van ons gemoed, en den nieuwen mensch aandoen, die volgens God geschapen is in rechtvaardigheid. (Eph. IV, 24.) Ook ons vroeg daarom eens de priester af, of wij den duivel en zijne werken en zijne ijdelheden wilden verzaken; hij heeft ons het witte kleed omhangen en ons toegesproken: »Ontvang het heldere kleed, en draag het onbevlekt vóór den rechterstoel van onzen Heer Jezus Christus, opdat gij het eeuwig leven hebbet. Dat kleed, dat beeld der onschuld werd zoo helder door den H. Jeroen bewaard. Al dadelijk door zijne godsdienstige ouders door het H. Doopsel aan Christus en zijne Kerk geschonken, begon hij bij het ontkiemen van zijn verstand het zich ten taak te stellen, om door de genade geholpen, met verzaken der wereldsche begeerlijkheden, matig, rechtvaardig en godvruchtig te leven in de wereld. Zijne onschuld te bewaren was zijne grootste zorg, zijn lust en zijn levensdoel: en geheel zijn volgend leven was één bewijs voor den adel en de reinheid zijner ziel. Helaas, waar blijven wij, als wij ons gedrag hiermede vergelijken; durven wij denken aan dat kleed der onschuld en de woorden gesproken, toen het ons omhangen werd? Dat kleed zoo bevekt, gescheurd en achteloos weggeworpen! Wij sidderen bij die gedachten en toch eenmaal moeten wij het voor den troon van den oneindig, rechtvaardigen God brengen. Laat eene heilrijke schaamte ons bedekken en bidden wij bijtijds om erbarming door

de voorspraak van den vlekkeloozen heilige, dien wij vereeren.

Bid voor ons, H. Jeroen.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

LAAT ONS BIDDEN.

God, uitdeeler der hemelsche gaven, die in den H. Jeroen de onschuld des harten hebt bewaard, geef dat wij, die zijne onschuld niet hebben nagevolgd, door zijne verdiensten en gebeden tot de deugd mogen wederkeeren. Door Christus onzen Heer. Amen.

(Wanneer de Novene tot een bijzonder doeleinde wordt gehouden, kan men uit de bijzondere gebeden, bldz. het gebed, dat ons het meest geschikt voorkomt, dagelijks aan de Novene toevoegen.)

Tweede dag.

Kom, H. Geest, enz. bladz. 29.

OVERWEGING.

Het Gebed.

Vraagt en gij zult verkrijgen. (Joh. XVI, 24.)
Al wat gij in het gebed, geloovende, zult vragen,

zult gij ontvangen. (Math. XXI, 22.) Ten allen tijde loof God en bid Hem, dat Hij uwe wegen leide, en dat al uwe ontwerpen in Hem blijven. (Tobias IV, 20.)

Het gebed is de adem der ziel. Gelijk het lichaam de ademhaling niet kan missen, maar zij en het teeken en het onderhoud des levens is; zoo is het gebed noodig voor het bovennatuurlijk leven der ziel. In het gebed denken wij over God, spreken tot Hem en vernemen het zoete woord: »Ik zal u een Vader en gij zult mij een zoon zijn.» Daar ontvangt de ziel hulp voor alle noodwendigheden, maar daar vooral gevoelt de ziel, dat zij ziel is, dat is: een geest aan de engelen bijna gelijk; dat zij, verre boven het stoffelijke verheven, geschapen is, om de beheerscheres, niet de slavin van het vergankelijke te wezen; daar gevoelt zij, dat door dit leven een ander, een hooger leven moet worden verworven, waarin zij God mag bezitten en genieten. Getrokken tot God, wordt zij los van de aarde en leert die meerder verzaken, naarmate die ziel meer van het smachten naar Gods grootheid wordt vervuld. -- Niet anders ondervond dat uitverkoren kind, dat doordrongen van de waarde der onschuld, tot God bad, hem toch op al zijne wegen te geleiden en zijne ziel niet door de gruwelen der wereld te laten bezoedelen. Al waren zijne ouders godsdienstig, toch waren zij niet zonder gehechtheid aan de wereld en de genoegens van het weelderig leven. Aan de

hoven en in de paleizen ontbreekt het nooit aan vleiers, die door lofspraken verblindend, de driften voeden en het bederf in het hart des kinds doen wortel schieten, vòòr het in staat is de geboden Gods te begrijpen. Daarom is het dan ook zoo treffend een kind te hooren bidden, dat God hem ten geleider op den weg der geboden moge wezen. En toen het, ouder geworden, ondervond, dat adel en rijkdom niet altijd aan deugd zijn verbonden, evenmin als armoede aan de misdaad; dat ridderspelen, jachtpartijen en maaltijden niet altijd den stempel der volmaaktheid droegen, maar even zoovele gelegenheden tot zonde waren, toen verdubbelde de H. Jeroen zijne gebeden en verzuchtingen tot God, opdat hij niet bezoedeld mocht worden met de zonden der wereld. Dit gebed deed hem walgen van alles wat de wereld biedt en zich steeds meer aan God hechten, om Hem alleen aan te hangen, Zijne glorie te zoeken en voor zich zelve engel in het vleesch te wezen. — Wat is ons gebed, hierbij vergeleken! Gehechtheid aan de wereld houdt ons terug ons zelve aan God weg te schenken of mischien zelfs belet de zonde, dat ons gebed verhoord wordt. Wij blijven dor en koud, terwijl de lippen God prijzen; blijven aan onze zonde gehecht, terwijl wij Zijne rechtvaardigheid loven; en na jaren onze godsdienstplichten te hebben volbracht, behooren wij nog met de Apostelen te vragen: »Heer, leer ons bidden.” Beginnen wij dan van nu af ons beter

op het gebed toe te leggen en ons leven zal meer aan dat van den H. Jeroen gelijk worden.

Bid voor ons H. Jeroen.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

LAAT ONS BIDDEN.

Verleen, bidden wij U, o Heer, dat door den invloed Uwer genade de geest des gebeds in onze harten worde aangekweekt, opdat wij U alleen aanhangen, in Wien ons eenig geluk en onze zaligheid te vinden is. Door Christus onzen Heer. Amen.

Derde dag.

Kom, H. Geest, enz. bladz. 29.

OVERWEGING.

De strijd.

Broeders, beijvert u meer, opdat gij door goede werken uwe roeping en uitverkiezing zeker maakt; want dit doende, zult gij ten eenemale niet zondigen. (II Petr. I, 10.)

Die een vader of moeder meer dan mij bemint, is mijner niet waardig; en die een zoon of dochter bemint boven mij, is mijner niet waardig. (Math. X, 51.)

Niet gij hebt mij uitgekozen, maar ik koos u uit, opdat gij zoudt gaan en vruchten voortbrengen, en dat uwe vrucht blijve. (Joan. XV, 16.)

God gaf voor allen zijne geboden en met die te overtreden, verzet de mensch zich tegen God en maakt zich aan zonden schuldig. Dwaas echter is hij, die zou meenen, dat niets anders wordt gevorderd en hij zelf meester is, om over zijn lot en zijn bezit te beschikken. Wij behooren geheel aan God, ook in die omstandigheden, waarin wij ieder van een ander verschillen. De plichten van onzen staat, ook de levensstaat behoort tot Gods beschikking en onze plicht is, dien staat te leeren kennen en hem waardig te beleven. Geen gezag der ouders mag daarover beschikken: de opvoeding is de taak der ouders, de roeping komt van God.

Waar God spreekt en zijne uitverkiezing op eenige wijze kenbaar maakt, moeten wij gehoorzamen, al ware het dat de ouders weerstreefden. Bemint uwe ouders om God, maar boven God nooit: die een vader of moeder boven God bemint, is God onwaardig. — Hier wederom toont zich de H. Jeroen een voorbeeld, onze betrachting overwaardig. Zijn zucht om God alleen aan te hangen, bracht het verlangen voort Gods glorie te verbreiden en priester te worden. Niet echter zonder strijd was zijn doel te bereiken. Den teedersten harten moest geweld worden aangedaan, de banden des bloeds ten deele miskend, de wil zijner ouders overtreden worden. Door bedreigingen en beloften, door harde en streelende woorden beproefden zij nu eens hem aan het wankelen te brengen, dan weder zijn moed te

breken door hem de onmogelijkheid voor te houden, om ooit die volmaaktheid, die hij zich voorspiegelde, te bereiken; of wel, zij spraken hem van de genoegens van een rijk en weelderig leven. Kloekmoedig gaf hij ten antwoord, dat al de geneugten der wereld niets zijn bij de heerlijkheid des Hemels, die niet kan verloren worden en waaraan geen einde komt, terwijl alle grootheid der aarde in het niet verzinkt.

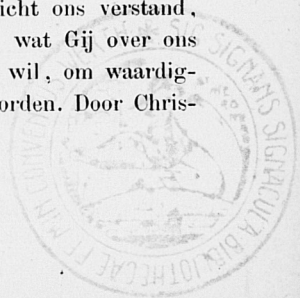
Neen, mijn God, bij dit alles gevoelen wij, dat wij U en U alleen en geheel en al moeten toebehooren. Al wat wij hebben en zijn, wijden wij aan U toe. Wij willen geen anderen levensweg, dan dien, welken Gij voor ons hebt beschikt; geen anderen wensch koesteren wij, dan ook bij den felsten strijd onze roeping en uitverkiezing te verzekeren.

Bid voor ons, H. Jeroen.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

LAAT ONS BIDDEN.

God, Schepper en Heer, verlicht ons verstand, opdat wij kennen en begrijpen, wat Gij over ons beschikt en geef moed aan onzen wil, om waardiglijk aan onze roeping te beantwoorden. Door Christus onzen Heer. Amen.

Vierde dag.

Kom, H. Geest, enz. bladz. 29.

OVERWEGING.

De overdenking.

Geheel het land is ten uiterste verwoest, omdat er niemand is, die nadenkt in zijn hart. (Jer. XII, 11.)

Wandel voor mijn aanschijn en wees volmaakt. (Gen. XVII, 1.)

Ontsluier mijne oogen en ik zal de wonderheden van uwe wet beschouwen. (Psalm CXVIII, 48.)

Ik zal al mijne jaren overdenken in de bitterheid mijner ziel. (Isaïas XXXVIII, 15.)

God schiep den mensch naar zijn beeld en gelijkenis, begiftigde hem met verstand en vrijen wil, opdat hij met vol bewustzijn en uit alle krachten van zijn hart zich aan den dienst van God zou kunnen toewijden. Hartstochten en begeerlijkheden, helaas, trekken hem tot de aarde en het kost moeite aan hare aanlokselen te wederstaan, maar God gaf ons in de overdenking het middel ons boven het aardsche te verheffen, God en Zijne grootheid te bewonderen, onze eigene verheven bestemming hooger te schatten, onze krachten te mistrouwen, onze feilen te betreuren en vergeving te zoeken. Zoo is de overdenking een licht voor het verstand en tegelijk een voedsel voor het hart. Wie niet nadenkt over zijne eeuwige belangen wordt blind voor het goddelijke, droogt uit

in de liefde, wordt een slachtoffer der zinnelijkheid. Dat begreep de H. Jeroen zoo duidelijk, en scheen hij nog meerder te begrijpen, toen hij zijn verlangen vervuld zag en met de priesterlijke waardigheid was bekleed. De overdenking vooral van de woorden der H. Schrift was voor hem eene geliefkoosde bezigheid en eene uitspanning tevens. Zich toeleggend op de wetenschap, zocht hij tevens de middelen, die zijne deugd konden bevorderen; zich bekwamend voor het predikambt, was hij in de eerste plaats bezorgd zich zelve te volmaken, God en zijne geheimen te doorgronden, met den geest in de tegenwoordigheid Gods te verwijlen en Zijne grootheid te bewonderen en bij het beschouwen van Gods duizelingwekkende majesteit zich in den peilloozen afgrond van zijn niet zich te vernederen, was de lust zijner ziel. Verre van zich op zijne wetenschap te verheffen, dankte hij God, die hem zijne nietigheid leerde kennen, en Zijn woord: »Het is mij goed, dat gij mij vernederd hebt, opdat ik Uwe gerechtigheden leere, (Psalm CXVIII, 74), toont ons reeds, wat vruchten hij trok uit de overdenking en schildert ons zoo duidelijk de ziel, die zich wegschenkt en geniet in den omgang met God.

Wat zouden wij geheel anders zijn, als wij meer nadachten over God en onze eeuwige belangen. Voor tijdelijke zaken spannen wij ons verstand in en niet voor onze ziel. Wij denken niet aan God, omdat wij Hem niet beminnen, daar het toch aangenaam en

gemakkelijk is te denken aan hetgeen men bemint. Wij stellen te weinig belang in onze eeuwige toekomst en denken er evenmin aan; en als wij er van hooren, trachten wij het gehoorde zoo spoedig mogelijk te vergeten. Onbekend maakt onbemind en onze geringe liefde belet ons te vinden, wat God alleen aan hen, die zoeken, heeft beloofd.

Bid voor ons, H. Jeroen.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

LAAT ONS BIDDEN.

God, die den dood des zondaars niet wilt, maar dat hij zich bekeere en leve, stort in ons den noodigen ernst, om te leeren beseffen, wat ons heilzaam is en help ons om dit te bereiken. Door Christus onzen Heer. Amen.

Vijfde dag.

Kom, H. Geest, enz. bladz. 29.

OVERWEGING.

De bekoring.

Mijn zoon, als gij u begeeft tot den dienst van God, sta vast in de rechtvaardigheid en de vreeze, en bereid uwe ziel voor de bekoring. (Eccl. II, 1.)

Waakt en bidt, opdat gij niet in bekoring valt. (Lucas XXII, 31.)

Geene bekoring dan die menschelijk is, grijpe u aan. Getrouw is God, die niet zal toelaten, dat gij bekoord wordt boven hetgeen gij vermoogt, maar met de bekoring de uitkomst zal geven, opdat gij die kunt verdragen. (1 Cor. X, 13.)

De moordenaar der zielen, de aartsvijand Gods, Satan, houdt niet op het menschelijk geslacht te bestrijden. Listig als de slang bespiedt hij iedere gelegenheid om den mensch door verleiding tot de zonde in het verderf te storten, of door het inblazen van moedeloze gedachten den ijverigen dienaar Gods tot werkeloosheid te doen vervallen. Hij vreest den ijver der deugdzamen, omdat hij weet, hoe fel hij zal worden bestreden, en hoevelen er aan de hel zullen worden ontruikt. Geen wonder derhalve, dat Satan den H. Jeroen, zoo onbevlekt van levenswandel, zoo ijverig voor God, zoo blakend voor het heil der zielen op het felst kwam bekoren, toen hij het voornemen vormde, zich aan de bekeering der heidenen te wijden. Hem op te zetten tot de boosheid durfde Satan niet hopen, maar niets liet hij onbeproefd om hem door het schilderen der moeielijkheden aan het leven van den missionaris verbonden, terug te doen schrikken voor den stap, die over het lot van duizende zielen zoude beslissen. En niet gering waren zij, die moeielijkheden, vooral voor den adellijken jongeling: vroeger een paleis, dan eene ellendige hut; nu smakelijke spijzen, dan wortels en kruiden; nu door beschaafden omringd

en gediend, dan te midden van wilden, bij wie zijn leven niet altijd in veiligheid was. Geen huisraad, geen kleeding, geen ligging, welke dien naam kon dragen: dat was het leven, dat den H. Jeroen te wachten stond. Hoe treffend echter was zijn antwoord op al die bekoringen: »God is mijne verlichting en mijn behoud, wien zal ik vreezen? God is de beschermmer mijns levens, voor wien zal ik sidderen?» (Psalm XXVI, 1, 2.)

Heldhaftig verliet hij zijn vaderland en zijne bloedverwanten om de zielen onzer voorvaderen voor den Hemel te winnen. Mochten wij allen even heldhaftig zijn in de bekoringen, wij zouden bij de minste verleiding niet bezwijken. Eene booze begeerte onstaat in ons hart, wordt door Satan aangblazen; wij aarzelen en bezwijken op hetzelfde oogenblik, en denken niet aan het verliezen onzer ziel, vòòr de zonde bedreven is. Wij maken voornemen op voornemen, en bij de minste zwaarigheid laten wij den moed zinken en keeren tot onze lafheid terug. Wij vergeten, dat het rijk der Hemelen geweld lijdt en alleen de geweldigen het innemen; daarom dan ook worden wij overwonnen waar wij overwinnaars moesten wezen.

Bid voor ons H. Jeroen.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

LAAT ONS BIDDEN.

God van barmhartigheid, wij erkennen voor Uw

aanschijn onze ongetrouweden in Uwen heiligen dienst, en onze lafheid om aan Satan te wederstaan: schep in ons een nieuw en zuiver hart, en vernieuw den oprechten geest in ons binnenste, opdat wij standvastig in de bekoringen, U nimmer meer mogen verlaten. Door Christus onzen Heer. Amen.

Zesde dag.

Kom, H. Geest, enz. bladz. 29.

OVERWEGING.

De ijver voor de zielen.

Wat zal het den mensch baten, al wint hij de geheele wereld, en hij lijdt schade aan zijne ziel: of wat losprijs zal de mensch voor zijne ziel geven. (Marcus VIII, 36, 37.)

De geest des Heeren is op mij: daarom heeft Hij mij gezalfd, den armen het Evangelie te verkondigen. Hij heeft mij gezonden de gebroken van harte te genezen. En allen gaven hem getuigenis en verwonderden zich over de behagelijke woorden, die van zijne lippen kwamen. (Lucas IV, 18, 20.)

Wilt gij weten hoe groot, hoe verheven uwe ziel is? O, denk dan aan hare verlossing. De eeniggeboren Zoon Gods heeft voor haar niet de wereld, niet den mensch, niet de aarde, maar zijn eigen

kostbaar bloed ten beste gegeven. (H. Chrijs. hom. Psalm 48.)

Begrijpen wij hieruit de waarde onzer ziel en laten wij ons geroepen gevoelen om de volmaaktheid, door den Zaligmaker in voorbeeld en leer gepredikt, zoo veel mogelijk van nabij na te volgen. Laat ons echter hierbij niet blijven stil staan, maar denken wij aan die tallooze heidenen, die in duisternis en dwaling geboren, buiten de kennis van den eenigen waren God leven en sterven. Ook hunne zielen zijn naar Gods beeld geschapen, vrijgekocht door het dierbaar bloed, en zij gaan jammerlijk verloren. Treft ons dit gedenken en spoort het ons aan voor die zielen te bidden, hoeveel niet heeft de H. Jeroen gedaan? Hij verliet zijn vaderland, zijne bloedverwanten en alle gemakken des levens, om zich bloot te stellen aan alle gevaren te land en ter zee, aan ontberingen onbeschrijfelijk groot. De kleine kudde der geloovigen, eenmaal door vroegere missionarissen tot het licht der waarheid gebracht was in ijver verflauwd, velen waren teruggekeerd tot het heidendom of hadden de ware leer door dwaling bezoedeld. Hoe verhief hij zijn stem, door de liefde gespannen, om hen te bedreigen met de eeuwige straffen, hen uit de moedeloosheid op te beuren, of hun het schandelijke van den afval voor oogen te stellen. »Wat deel,» zoo sprak hij, »kan de geloovige hebben met den ongeloovige, of wat gemeenschap het licht met de duisternis; de tempel Gods met den tempel der

afgoden? Want gij zijt de tempels van den levenden God." (II Cor. VI, 14, 16.)

Sprak hij tot de heidenen, dan was hij geheel toewijding in woorden en daden en de prediking van het woord des Heeren was met de milddadigheid verbonden. In den volsten zin was hij een vader en zoo ook werd hij door allen genoemd. Leefde de H. Jeroen te midden van ons, hoe zoude hij branden van liefde en spijt, als hij zag, hoevelen weder van de waarheid en het leven zijn afgedwaald. Wij leven en zien het aan zonder het te betreuren. Moge de tijd spoedig aanbreken, dat de verdoolden andermaal terugkeeren. Mochten echter eerst alle geloovigen de waarde huurer eigen ziel begrijpen: niet meer zoo lichtzinnig het leven door en de eenwigheid te gemoet gaan, dan zouden zij ook spoedig branden van spijt bij het verlies van zoovele zielen, als wij nu hebben te betreuren.

Bid voor ons, H. Jeroen,

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

LAAT ONS BIDDEN.

God, die de rechtvaardigen behoudt en de dolenden terugbrengt, zie genadig neder op allen, die door ongeloof of misdaad van U zijn afgeweken en voer hen tot den waren schaapestal en tot de onschuld weder. Door Christus onzen Heer. Amen.

Zevende dag.

Kom, H. Geest, enz. bladz. 29.

OVERWEGING.

Het lijden om den naam van Christus.

Zalig, die vervolging lijden om de gerechtigheid, want hun is het rijk der Hemelen. Zalig zijt gij, als zij u zullen vervloeken en u zullen vervolgen en liegend alle kwaad van u zullen spreken om Mij; weest verheugd en verblijd, want uw loon is overvloedig in den Hemel. Want zoo hebben zij de profeten vervolgd, die vóór u geweest zijn. (Math. V, 10, 11.)

De Apostelen gingen verheugd van den raad weg, omdat zij waardig bevonden waren voor den Naam van Jesus versmading te lijden. (Handl. V, 41.)

Versmading is het erfdeel van hem, die de wereld niet najaagt, en in de onvergankelijke goederen zijn hemel tracht te vinden. Omdat wij niet van de wereld zijn, daarom haat ons de wereld, zij beschouwt ons als verraders, omdat wij Christus navolgen en met Hem hare werken veroordeelen. Met Christus de volmaaktheid beoefenen is in hare oogen eene boosheid, die met den dood zelfs niet te zwaar kan worden gestraft; naar de inspraak der driften te leven is voor haar de hoogste wijsheid. Maar wat wijs is voor de wereld, is dwaas-

heid voor God. Wat niet met Christus is, is tegen Hem, haat Hem en tracht zijn Naam met den laatste zijner leerlingen te verdelgen. Daarom werd de H. Jeroen zoo door de Noormannen gezocht. Hij, de verkondiger van Christus, de vijand der vreemde goden en der driften, hij, die de boosheid bestreed en de afgoden deed verfoeien, moest vooral hunne wraak ontgelden. Hij werd gevangen genomen, heengesleurd, in een duister kerkerkot geworpen, hooghartig ondervraagd, spottend toegesproken, mishandeld, met geeselslagen over geheel het lichaam verscheurd en wat al pijnen heeft hij niet geleden, door geen woorden uit te drukken, door de boosheid ingegeven en door de felste grimmigheid voltrokken. Vol genade en sterkte toont zich de held Gods, onverschrokken bij bedreiging, verheven bij versmading, bij foltering blijmoedig, hoopvol bij nieuwe gevaren. Ook hij is verhengd, dat hij waardig bevonden is voor Christus' Naam te lijden. En wij, zijne navolgers, zouden ontstellen bij beschimping of spottend gelach! Wij zijn Christenen, leerlingen van Christus, en derhalve tot vervolging voorbeschikt: tot vernedering, achterstelling en miskenning: tot belastering als misdadigers, tot bespotting als dwazen. Bij dit alles hebben wij nog geen reden tot klagen: het heeft ons nog geen bloed gekost. De Koning der glorie is de Gekruiste, die ons toeroept: »Wilt gij geen doornen kroon met mij dragen: wilt gij de kroon

der glorie ontvangen op een hoofd, dat niet om mijnentwille met wonden is doorboord." Christus toont Zijne vijf wonden, de H. Jeroen zijne door-groefde en doorboorde leden: wat hebben wij dan aan te bieden? Of zou de wereld in ons redenen vinden, om ons onder hare volgelingen te rekenen?

Bid voor ons, H. Jeroen,

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

LAAT ONS BIDDEN.

Goddelijke Zaligmaker, die door Uw kruis en lijden de wereld hebt overwonnen: geef dat wij grootmoedig en standvastig in de vernedering mogen blijven en aldus verdienen met U in den Hemel verheerlijkt te worden, die leeft en heerscht in alle eeuwigheid. Amen.

Achtste dag.

Kom, H. Geest, enz. bladz. 29.

OVERWEGING.

De zalige dood.

Kostbaar is in het oog des Heeren de dood zijner heiligen. (Psalm CXX, 15.)

Zalig zijn de dooden, die in den Heer sterven.
»Van nu af," zegt de Geest, »rusten zij van hunne

vermoeienissen, want hunne werken volgen hen. (Openb. XVI, 13.)

Sterven is de korte samenvatting van het leven. Alles, wat in het leven is omgegaan, openbaart zich bij den dood. Zoo geleefd, zoo gestorven. De ongeloofige sterft in het ongeloof; de godslasteraar met eene godslastering op de lippen; de twijfelmoedige in onzekerheid; de hopelooze sterft in wanhoop; de misdadiger onder het geweld der hartstochten; zelfs de boetvaardige sterft zuchtend onder de macht der zondige gewoonte. Gelukkig hij, die bijtijds de boetvaardigheid heeft beoefend, zijne begeerlijkheid wel niet uitgebluscht, maar toch aan sterke banden heeft gelegd en die daarom ondanks het gevoel zijner onwaardigheid, zich met betrouwen aan de barmhartigheid van God kan aanbevelen. Gelukkig echter nog veel meer, die, in onschuld voortwandele, de liefde tot God en tot de deugd in het hart heeft aangekweekt en zeggen kan: »Mijn leven is Christus navolgen en sterven is mijne zegepraal.» Wat is de dood toch schoon in den Heilige; hoe kostbaar op bijzondere wijze was de dood van den H. Jeroen! Voor hem, die de liefde tot God bij het klimmen der jaren had behouden, ze had aangekweekt en versterkt in zijn hart; die blaakte van ijver voor Gods glorie, die brandde van dorst naar de zaligheid zijner eigene ziel en naar die van tallooze zijner medemenschen; voor hem was de dood het voorwerp zijner vurigste wenschen: een

tegensnellen van God. Hoe bloedig zijn dood ook geweest zij, hij had voor den H. Jeroen niets schrikwekkends; hij was voor hem slechts de poort der eenwigheid, de toegang tot God. Omringd van bloedorstige vijanden, door hunnen hoofdman bedreigd, stond hij fier als een held: waardig en moedig was zijne taal. Gevraagd, wie hij was, gaf hij ten antwoord: »Ik ben niet alleen een vrijgeborene, (*geen slaaf*) maar zelfs een aanzienlijk edelman, die Jesus Christus belijdt van mijne jeugd af en geenszins zal ik den nek buigen voor de valsche goden.” Gevraagd naar zijne leer, beleed en verkondigde hij zijn geloof in den drieënigen God. En nu ter dood veroordeeld, gaat hij onder een gebed vol nederigheid en vertrouwen naar de strafplaats. De beul moge sidderen, hij niet; hij knielt neder en buigt eerbiedig het hoofd; het lichaam valt, maar de ziel vaart op en juicht voor den troon van den Drieënigen God, nog op hetzelfde uur door hem beleden. Kostbaar is de dood der Heiligen. Bidden wij toch dagelijks en vurig door de voorspraak van den H. Jeroen, dat ook onze dood kostbaar en zalig zijn moge; maar trachten wij ons leven zóó in te richten, dat een zalige dood daarmede in overeenstemming zijn kan.

Bid voor ons, H. Jeroen,

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

LAAT ONS BIDDEN.

O goede Jesus, beminnaar der zielen, wij smeeken U, om Uwen doodstrijd in den hof van Olijven en uw sterven aan het kruis, verlaat ons niet in het albeslissend uur, maar wees Uwer barmhartigheid indachtig; sta ons bij in den jongsten strijd, opdat ons einde zalig zij. Gij, die leeft en heerscht in alle eenwigheid. Amen.

Negende dag.

Kom, H. Geest enz. bl. 29.

OVERWEGING.

**De gelijkvormigheid van onzen wil met
den wil Gods.**

Ik vraag U derhalve, zijt mijne navolgers, gelijk ik het van Christus ben. (I Cor. IV, 16). Wij zijn dan gekomen tot den laatsten dag der Novene: wat zouden wij beter kunnen overwegen dan een laatste woord, dat de H. Jeroen door zijne verheerlijking, ons toeroept: »Ik vraag U derhalve, weest mijne navolgers, gelijk ik van Christus.» De ware wijsheid is Christus navolgen, die de weg, de waarheid en het leven is (Joan. XIV, 6.) Versterving en verloochening zijn slechts noodzakelijke vereischten; zijne goederen verkoopen en de opbrengst

den armen te deelen, is slechts een goede raad, waarvan het opvolgen de volmaking gemakkelijk maakt, maar leert ons de volmaakte navolging niet. Neen, die navolging bestaat zelfs niet in den wil van God te volbrengen, maar hierin, dat men reeds, vóór de wil van God gekend is, het offer van zijn eigen wil brengt, zoodat men niets anders wil en willen zal, dan wat God ons eenmaal kenbaar zal maken, zonder dat ooit een eigen verlangen of eenige tegenzin zich in onzen wil kan vertoonen. Christus heeft ons zoo het voorbeeld gegeven. Hij toch sprak: »Ik ben van den Hemel gedaald, niet om mijnen wil te doen, maar den wil van Hem, die mij gezonden heeft.» (Joan. VI, 38).

Hij heeft geen eigen verlangen: »Ik zoek mijnen wil niet.» (Joan. V, 30.)

Hij spreekt, als ware het onmogelijk iets aan het leven te hebben, zoo Hij den wil des Vaders niet volbrengen zou: »Mijn spijs is, — den wil te volbrengen van Hem, die Mij gezonden heeft, om zijn werk te voltrekken.» Als de bange doodstrijd Hem aangrijpt, zet hij zijn persoonlijk verlangen op zijde en bidt: »Vader, indien Gij wilt, neem dezen kelk van mij weg, echter niet mijn wil, maar Uw wil geschiede.» (Lucas XXII, 42.)

De kelk is niet voorbijgegaan, Hij moest gehoorzaam zijn tot den dood des Kruises, en toen kwam het woord van den profeet in vervulling: »Hij is opgedragen, omdat Hij zelf het heeft gewild.» (Isaias LIII, 7.)

Dat is het voorbeeld van Christus, dat door den H. Jeroen is nagevolgd geworden. Reeds in zijne teederste jeugd vroeg hij God hem Zijnen wil kenbaar te maken, en dien kennend, vroeg hij de macht hem te volbrengen. Vroeg God een' fellen strijd zelfs tegen het dierbaarste, wat hij had, de H. Jeroen streed dien; verlangde God een offer van ontbering, versterving of verloochening, hij bracht dat offer; hij wist van geen weifelen of terugtreden, ook niet te midden van het lijden of in het aanschijn des doods. Aan het Altaar of op de strafplaats, Gods wil was de zijne. Ook van Hem kan men zeggen: »Hij is gestorven, dewijl hij het zelf heeft gewild.» Dat is de volmaaktheid, die de H. Jeroen ook op zijne beurt van ons komt vragen. Maar wij, wij zoeken die volmaaktheid niet; gelooven niet, aan de mogelijkheid zóó te kunnen leven, omdat wij slaven der zinnen zijn; niet begrijpen, dat wij het hoogste geluk des levens versmaden. Breekt, breekt dan toch die zijden banden, die U als slaven gekluisterd houden en komt tot de vrijheid der kinderen Gods. Meent gij dan, door alles aan God over de laten, U van alles te berooven? Kunt gij een vuur voeden zonder zelf warmte te genieten; U overgeven aan de bron van allen rijkdom en in armoede zuchten? Gij geeft U over aan den wil van God, die Zijne glorie zoekt, maar die ook zoekt in uwe glorie, in uwe zaligheid. Dit is de wil Gods dat gij U heilig maakt. (I Tess. IV, 3.)

Zoekt Gods wil alleen en gij zult U zelven behouden.

Bid voor ons. H. Jeroen,

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

LAAT ONS BIDDEN.

Mijn God, wij bedanken U voor de genaderijke inspraken, die wij in deze dagen mochten ontvangen; laat al dat goede niet verloren gaan, maar ons aansporen geen ander verlangen te koesteren, dan U te dienen en Uwen H. wil te volbrengen. Door Christus onzen Heer. Amen.

LITANIE

VAN DEN

H. JEROEN,

Priester en Martelaar. — Eerste Pastoor van Noordwijk.

Heer, ontferm u onzer.

Christus, ontferm u onzer.

Heer, ontferm u onzer.

Christus, hoor ons.

Christus, verhoor ons.

God, hemelsche Vader, ontferm u onzer.

God, Zoon, Verlosser der wereld, ontferm u onzer.

God, Heilige Geest, ontferm u onzer.

Heilige Drievuldigheid, één God, ontferm u onzer,

H. Maria, onbevlekt ontvangen, Maagd en Moeder.

bid voor ons.

H. Moeder Gods, Koningin der Martelaren,

H. Jozef, Voedstervader van Jesus en Bruidegom
van Maria,

H. Jozef, vriend van Jesus' hart,

H. Michaël, beschermmer van de Kerk,

H. Willebrordus, Apostel en Patroon van Nederland.

H. Jeroen, ons door God tot een Apostel gegeven,

H. Jeroen, Verkondiger der waarheid,

H. Jeroen, Leeraar van Friesland, Holland en

Kennemerland,

bid voor ons.

glorierijke Martelaar van ons Vaderland,
 onbezweken strijder voor de Katholieke Kerk,
 die God van uwe jeugd af gediend hebt,
 die de verleiding der wereld overwonnen hebt,
 die de begeerlijkheid des vleesch en den
 duivel aan u onderworpen hebt,
 die door God verkoren zijt, om ons het woord
 der zaligheid te verkondigen.
 die door goede werken uwe uitverkiezing
 zeker hebt gemaakt,
 die ons den ingang tot het rijk Gods door
 het geloof geopend hebt,
 die door het geloof deugden heldhaftiglijk
 beoefend hebt,
 die in deugden wetenschappen geleerd hebt,
 die in wetenschappen versterving getoond hebt,
 die in versterving lijdzaamheid behouden hebt,
 die in lijdzaamheid de godsvrucht beoefend
 hebt,
 die door godsvrucht naastenliefde betoond hebt,
 die in naastenliefde het gebod der goddelijke
 liefde volbracht hebt,
 die door liefde verdiend hebt God te aan-
 schouwen,
 navolger van den H. Willebrord, Apostel van
 ons vaderland,
 alleruitstekendst in deugden, door de roeping
 van God tot de priesterlijke waardigheid
 verheven,

Heilige Jeroen,

bid voor ons;

brandend van verlangen om het geloof te
 verkondigen en den marteldood te sterven,
 die alles verlaten hebt om ons te zoeken,
 die vele gevaren doorstaan en vele ontberin-
 gen verduurd hebt om ons te redden,
 die in gehoorzaamheid aan het kerkelijk gezag
 van den H. Hungerus uwe zending naar
 Noordwijk ontvingt,
 die onvermoeid door Friesland, Holland en
 Kennemerland het Evangelie hebt gepredikt,
 die op onze velden en wegen uwe zalige
 voetstappen hebt gedrukt,

Heilige Jeroen, die de vereering van de allerheiligste Maagd
 hebt aanbevolen in uwe laatste preek,
 die na eene openlijke belijdenis van uw geloof
 en liefde in het Allerheiligst Sacrament
 des Altaars uw martelaarschap zijt ingegaan, bid voor ons,
 die door Uwe vijanden overvallen als een
 goede herder uw leven hebt gegeven voor
 uwe schapen,
 die allerlei moedwil en slagen en boeien en
 kerker verduurd hebt,
 die in navolging van Christus de schande en
 de smarten van de geesels straf met vreugde
 hebt verdragen,
 die met pijlen gewond en met fakkels gebrand
 wordt,
 die met wonden overdekt een geheelen nacht
 in den duisteren kerker hebt doorgebracht,

glorierijke Priester, die uit liefde voor Christus
 niet bevreesd waart voor kerkerstraf,
 die voor den rechter onbeschroomd uw geloof
 beleden hebt,
 die noch voor bedreigingen noch voor belof-
 ten in uwe standvastigheid gewankeld
 hebt,
 die liever met Christus veracht wildet zijn,
 dan de rijkdommen en eerbewijzen der
 wereld te genieten,
 Priester van Christus, die uwe ziel in lij-
 zaamheid bezeten hebt,
 die de wereld veracht en met uw bloed den
 vijand overwonnen hebt,
 die ter dood gevoerd met luider stem uwen
 doodstrijd aan God hebt aanbevolen,
 die stervend de geloovigen door heilzame ver-
 maningen in het geloof versterkt hebt,
 die met blijdschap uw hoofd aan het zwaard
 der beulen hebt aangeboden,
 die bij de glorie van het apostolaat de kroon
 van het martelaarschap verworven hebt,
 die na uwen dood aan godvruchtige personen
 verschenen zijt,
 wiens heilige overblijfselen door hemelsche
 openbaring gevonden en door vele, ja ontel-
 bare mirakelen verheerlijkt zijn,
 wiens heilige overblijfselen na eeuwen door
 de beschikking van Gods ondoorgrondelijke

Heilige Jeroen,

bid voor ons.

Voorzienigheid, in het midden uwer kinderen
teruggekeerd zijn,

H. Jeroen, door wiens voorspraak vele zieken zijn
genezen,

H. Jeroen, wiens voorspraak bijzonder uitschit-
tert in het terugvinden van verloren zaken,

H. Jeroen, die God nu voor Zijn troon dag en
nacht moogt dienen,

Wees genadig, spaar ons, Heer.

Wees genadig, verhoor ons, Heer.

Van alle kwaad, verlos ons, Heer.

Van ongeloof en dwaling,

Van onverschilligheid in het geloof,

Van alle lafhartigheid en menschelijk opzicht,

Van alle overtreding of minachting der goddelijke
en kerkelijke geboden,

Van alle verzuim der plichten van onzen
staat,

Van een haastigen en onvoorziene dood,

Om de verdiensten en voorspraak van onzen
heiligen Apostel en Martelaar,

Om zijn zwaren arbeid in de verkondiging van
het Evangelie,

Om zijn ijver voor het heil der zielen.

Om zijne groote liefde tot U, o God, en tot
den naaste,

Om zijne moedige belijdenis van U, den eenen
waren God,

Om zijne verachting van al het aardsche,

bid voor ons.

verlos ons, Heer.

Om zijne kinderlijke vereering van uwe Moeder,
de Allerheiligste Maagd, verlos ons Heer.

Om de smarten zijner geeseling, verlos ons Heer.

Om de angsten en benauwdheden in den kerker,
verlos ons Heer.

Om zijn moedigen doodstrijd, verlos ons Heer.

Wij zondaren, wij bidden u, verhoor ons.

Dat wij in het geloof door den H. Jeroen ons
verkondigd, standvastig mogen blijven.

Dat wij door het geloof alle kwaad mogen over-
winnen,

Dat wij altijd in geloof en godsvrucht tot het
H. Sacrament mogen toenemen,

Dat wij Uwe en onze lieve Moeder Maria altijd kin-
derlijk mogen vereeren, beminnen en aanroepen,

Dat wij in gehoorzaamheid en liefde jegens
onzen H. Vader den Paus en onze geestelijke
overheden mogen volharden,

Dat wij als getrouwe kinderen van onze Moeder
de H. Kerk mogen leven en sterven,

Dat Gij u gewaardigt onzen H. Vader den Paus
en al onze geestelijke overheden te zegenen
en te bewaren,

Dat Gij u gewaardigt alle afgedwaalden in ons
midden tot de H. Kerk terug te brengen,

Dat Gij u gewaardigt ons en ons vaderland voor
alle besmettelijke ziekten te behoeden.

Dat Gij u gewaardigt ons vrede en liefde te
verleenen,

Wij bidden U, verhoor ons.

Dat Gij Uwe Kerk van de aanvechting der ketterijen wilt verlossen, wij bidden U, verhoor ons.

Dat Gij ons en al onze naastbestaanden, vrienden en weldoeners tot de hemelsche vreugde wilt brengen, wij bidden U, verhoor ons.

Dat Gij aan de geloovige zielen de eeuwige rust wilt verleenen, wij bidden U, verhoor ons.

Zoon Gods, wij bidden U, verhoor ons.

Iam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt, spaar ons, Heer.

Iam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt, verhoor ons, Heer.

Iam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt, ontferm u onzer.

Christus, hoor ons.

Christus, verhoor ons.

Onze Vader, enz.

V. Bid voor ons, H. Jeroen,

R. Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

LAAT ONS BIDDEN.

Kom, almachtige God, ons, die tot U smeeken, te hulp en wil hen, wie de glorierijke belijdenis van den H. JEROEN, uwen Martelaar en Priester, beschermt, nooit in eenig gevaar laten bezwijken. Door onzen Heer Jesus Christus, uwen Zoon, die met U leeft en regeert in de eenheid des H. Geestes. God, door alle eeuwen der eeuwen. AMEN.

IMPRIMATUR.

J. G. H. C. ESSINK, *Libr. Cens.*

ULTRAJECTI, 12 Januari 1893.

Tachtigste Psalm.

Door den H. Jeroen gebeden, gedurende
zijne Marteling.

Exultate Deo adiutori nostro: jubilate Deo Jacob.
Sumite psalmum, et date tympanum: psalterium
jucundum cum cithara.

Buccinate in Neomenia tuba, in insigni die
solemnitatis vestrae:

Quia praeceptum in Israel est: et judicium Deo
Jacob.

Testimonium in Joseph posuit illud, cum exiret
de terra Aegypti: linguam, quam non noverat, audivit.

Divertit ab oneribus dorsum ejus: manus ejus
in cophino servierunt.

In tribulatione invocasti me, et liberavi te:
exaudivi te in abscondito tempestatis: probavi te
apud aquam contradictionis.

Audi populus meus, et contestabor te: Israel si
audieris me,

Non erit in te deus recens, neque adorabis deum
alienum.

Ego enim sum Dominus Deus tuus, qui eduxi
te de terra Aegypti: dilata os tuum, et implebo illud.

Et non audivit populus meus vocem meam: et
Israel non intendit mihi.

Et dimisi eos secundum desideria cordis eorum,
ibunt in adinventionibus suis.

Si populus meus audisset me: Israel si in viis
meis ambulasset:

Pro nihilo forsitan inimicos eorum humiliassem:
et super tribulantes eos misissem manum meam.

Inimici Domini mentiti sunt ei: et erit tempus
eorum in saecula.

Et cibavit eos ex adipe frumenti: et de petra,
melle saturavit eos.

Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto.

Sicut erat in principio et nunc et semper, et in
saecula saeculorum. Amen.

1. Juicht Gode toe, onzen helper! Juicht Jacobs
God ter eer!
2. Heft een gezang aan, en laat de pauken klinken,
de liefelijke cither met de harpe!
3. Blaast de bazuin op het nieuwe maansfeest,
op den heerlijken dag van uw hoogtijd.
4. Want dit is een gebod voor Israël, eene ver-
ordening van den God van Jacob.
5. Dit feest gaf Hij voor wet aan Joseph, toen
hij uittoog uit Egypte: hij hoorde er eene
taal, die hij niet kende.
6. Hij bevrijdde zijnen schouder van den last:
zijne handen droegen den slavenkorf.

7. In den nood riept Ge mij aan, en Ik verlost U; Ik hoorde u in een omhulsel des donders, bij het Twist-water beproefde Ik u.
8. Hoor mijn volk, Ik ga u betuigen: Israël, als gij naar Mij wilt luisteren, geen nieuwe God zal er zijn onder u, en geen vreemden God zult gij aanbidden.
9. Want Ik, de Heer, Ik ben uw God, die u uit Egypte voerde. Doe uwen mond wijd open, en Ik zal hem vervullen.
10. Maar mijn volk gehoorzaamde niet aan mijne stem, en Israël luisterde niet naar Mij.
11. En ik gaf hen over aan de begeerten huns harten, zij wandelden naar hunne ingevingen.
12. Indien mijn volk naar Mij hoorde, indien Israël wandelde in mijne wegen:
13. Ras zou Ik hunne vijanden vernederen en mijne hand wenden tegen hunne verdrukkers.
14. Des Heeren vijanden zouden hem onderwerping huichelen en hun tijd zou eenwig duren.
15. En Hij zou hen spijsigen met tarwenmerg, en uit de steenrots met honig hen verzadigen.

Eere zij den Vader en den Zoon en den Heiligen Geest.

Gelijk het was in den beginne en nu en altijd en in de eeuwen der eeuwen. Amen.

Verschillende Gebeden.

Gebed na aankomst der pelgrims bij de H. Reliquien.

H. Jeroen, wij komen met groote geestelijke vreugde naar dezen heiligen tempel, aan U, roemvollen martelaar, toegewijd. Met blijdschap hebben wij de reize ondernomen en in stille godsvrucht of luide zingend en biddend onzen weg vervolgd, totdat wij 't doel van onzen tocht, de plaats, waar Uw heilig gebeente rust, gelukkig bereikten. En nu, o, welke vreugde vervult thans onze ziel! Wij zijn neêrgeknield voor Uwe H.H. Overblijfselen, door God bewaard en na vele jaren door Uwe eigene openbaring ontdekt, voor Uwe heilige overblijfselen, welke de barmhartige God door tal van wonderen heeft gelieven te verheerlijken.

Vervuld van de innigste gevoelens van eerbied en bewondering jegens alle in den Hemel verheerlijkte martelaren, naderen wij hier ter plaatse met bijzonder vertrouwen tot U, o, H. Jeroen, in dezen tempel, waar zoovele godvruchtige pelgrims U komen aanroepen en de uitwerkselen uwer goedheid en macht ondervinden. Ook wij komen uwe gunsten afbidden. O, goede Vader, beloon het voornemen

uwer kinderen! Ja, wij hopen, dat deze dag en ieder uur hier doorgebracht, op uwe voorbede door God mag gezegend worden, en wij rijke, blijvende vruchten van deze, onze bedevaart mogen inoogsten. O, H. Jeroen, elk onzer heeft dezen morgen aan eene bijzondere gunst gedacht, welke hij hoopt te verwerven. Wil onze beden ondersteunen bij den almachtigen God, die U om Uwen heiligen marteldood de macht van het wonder verleende. Ach, dat niemand onzer van hier ga, zonder uwe hulp en Uwe vertroosting te hebben ondervonden in geestelijke of lichamelijke noodwendigheden. O, geef, dat wij blijmoedig en dankbaar deze heilige plaats verlaten, als wij straks naar onze haardsteden wederkeeren, en dat wij daar kunnen getuigen: Wij minnen den H. Jeroen, wij vertrouwen op zijne veelvermogende voorspraak en vinden in de op dezen dag ontvangen gunsten en genaden eene heerlijke bevestiging van ons vertrouwen. Amen.

Algemeen gebed bij het H. Gebeente van den H. Jeroen.

Almachtig, Eeuwig God, in Wiens tegenwoordigheid wij liggen nedergeknield, wij zijn hier gekomen om U onze hulde te brengen en te danken voor de goedertierenheid, waarmede Gij ons een onder-

pand van liefde in het eerbiedwaardig gebeente van den Pastoor en Martelaar, den H. Jeroen, geschonken hebt. Eeuwig zijt Gij en duizend jaren zijn voor U als de dag van gisteren, die voorbij is! Maar wij, nietige stervelingen, die den dag van gisteren zagen voorbijgaan, en dien van morgen ons niet kunnen beloven, wij verheerlijken U, die duizend en meerder jaren dit H. Gebeente voor ons door Uwe Almacht bewaard, door Uwe Voorzienigheid aan ons hebt wedergeschonken. Gij, de kracht der martelaren, hebt ons een nieuw toevluchtsoord bereid, waar wij door overweging opwekking voor ons geloof en besef van plicht, door het gebed hulp in onze zwakheid kunnen bekomen.

H. Overblijfselen! dat God U ons heeft geschonken bevat de verzekering, dat Hij meer dan elders deze plaats heeft uitverkozen om onze gebeden te verhooren. Wij groeten in U dat lichaam, den tempel van den H. Geest, de woonstede van Christus in het H. Altaargeheim, dat werktuig van allerhande deugden. Wij groeten in U den verkondiger van de blijde boodschap van het Evangelie: God, mensch en Verlosser geworden; wij groeten in U den redder der zielen, maar vooral den Herder onzer vadersen, den bloedgetuige dezer streken. Hier vooral, in deze streken weerklonk zijne stem door dezen mond, om het Licht te brengen aan hen, die in duisternis en dwaling waren gezeten: om de zondaren uit de sluimering op te schrikken: om de zwakken en

kleinmoedigen moed en ijver in te storten. Deze arm werd opgeheven ten smeekend gebed om erbarming, tot opdracht van het Onbloedig Offer; of werd uitgestrekt om bijstand te verleen en werken van barmhartigheid uit te oefenen. Hier zijn die voeten op ongebaande wegen vermoeid, gezwollen, gestoken, tot bloedens verwond geworden. Dat alles en nog veel meer is volgaarne geleden om zielen voor het geloof te winnen of afgedwaalden en ontrouwen tot den schaa pstal weder te brengen. Heilig lichaam, dat niet gespaard is geworden, maar uit gehoorzaamheid is prijsgegeven, om het H. Geloof te bevestigen en verworven heeft, een smeekoffer bij den Hemelschen Vader tot heil van ons, uw nageslacht te wezen, H. Jeroen, die na eene kloekmoedige belijdenis, even kloekmoedig uw hoofd den beulen boodt, hoor dan wat wij, door God geroepen en hierheen geleid, komen vragen. Erken uit den Hemel onzen toestand, zie neder op onze behoeften. Wij zijn hierheen gekomen om U te verheerlijken, alsof wij het doel van onzen tocht verborgen. Geen teeken van den gekruisten Verlosser ging ons voor; geen lofzangen weergalmden langs de wegen. Maar hier kunnen wij ons hart uitstorten, hier vrijmoedig onze klachten doen hooren. Wat gij op aarde geloofd, beleden en met uw bloed hebt bevestigd, gelooven en belijden wij insgelijks; maar hoe zwaar is de strijd! De naam van Christus wordt door zoovelen gehoond; Zijne Bruid, de H.

Kerk met minachting bejegend, hare kinderen niet geteld. Ach, H. Jeroen, sta ons bij door Uwe voorbede; smeeek God bij Uw lijden en dood, opdat wij in het H. Geloof volharden, pal staan in de belijdenis en waardige navolgers Uwer deugden zijn en blijven. Blick uit den Hemel, open Uwe oogen en zie, hoevelen er van Uw en ons geloof verwijderd leven, en de weldaden niet kennen, die Gij eenmaal aan deze streken geschonken hebt. Dat hunne oogen opengaan en hunne harten verwarmd worden om te haken naar dien schat des geloofs; dat zij hier met ons mogen nederknielen, één van hart en één van zin: dat de lofzangen der H. Kerk uit volle borst opwellend, weerklinken over de golven, dat de duinen ze herhalen en aan het luchtruim verkondigen, dat deze, onze streken tot het gezag der H. Kerk en Uwe vereering zijn wedergekeerd. Vraag H. Jeroen, aan den barmhartigen God goedgunstig neder te zien op zijne kerk en hare overwinning te verhaasten. Vraag om zielskracht en volharding voor onzen H. Vader den Paus, de bisschoppen, de priesters en allen, die in overheid gesteld zijn: vraag, dat geheel het menschedom moge kennen den eenigen waren God en Dien Hij gezonden heeft Jesus Christus: Gij, die bij God reeds eeuwen Uwe verheerlijking en rust geniet, sterk Uwe broeders, die nog strijden: weer de rampen af of help het kruis dragen, en vermeerder alzoo de vruchten van Uwen bloedigen, maar tegelijk glorierijken dood. Amen.

7. In den nood riept Ge mij aan, en Ik verlost U; Ik hoorde u in een omhulsel des donders, bij het Twist-water beproefde Ik u.
8. Hoor mijn volk, Ik ga u betuigen: Israël, als gij naar Mij wilt luisteren, geen nieuwe God zal er zijn onder u, en geen vreemden God zult gij aanbidden.
9. Want Ik, de Heer, Ik ben uw God, die u uit Egypte voerde. Doe uwen mond wijd open, en Ik zal hem vervullen.
10. Maar mijn volk gehoorzaamde niet aan mijne stem, en Israël luisterde niet naar Mij.
11. En ik gaf hen over aan de begeerten huns harten, zij wandelden naar hunne ingevingen.
12. Indien mijn volk naar Mij hoorde, indien Israël wandelde in mijne wegen:
13. Ras zou Ik hunne vijanden vernederen en mijne hand wenden tegen hunne verdrukkers.
14. Des Heeren vijanden zouden hem onderwerping huichelen en hun tijd zou eenwig duren.
15. En Hij zou hen spijzigen met tarwenmerg, en uit de steenrots met honig hen verzadigen.

Eere zij den Vader en den Zoon en den Heiligen Geest.

Gelijk het was in den beginne en nu en altijd en in de eeuwen der eeuwen. Amen.

Verschillende Gebeden.

Gebed na aankomst der pelgrims bij de H. Reliquien.

H. Jeroen, wij komen met groote geestelijke vreugde naar dezen heiligen tempel, aan U, roemvollen martelaar, toegewijd. Met blijdschap hebben wij de reize ondernomen en in stille godsvrucht of luide zingend en biddend onzen weg vervolgd, totdat wij 't doel van onzen tocht, de plaats, waar Uw heilig gebeente rust, gelukkig bereikten. En nu, o, welke vreugde vervult thans onze ziel! Wij zijn neêrgeknield voor Uwe H.H. Overblijfselen, door God bewaard en na vele jaren door Uwe eigene openbaring ontdekt, voor Uwe heilige overblijfselen, welke de barmhartige God door tal van wonderen heeft gelieven te verheerlijken.

Vervuld van de innigste gevoelens van eerbied en bewondering jegens alle in den Hemel verheerlijkte martelaren, naderen wij hier ter plaatse met bijzonder vertrouwen tot U, o, H. Jeroen, in dezen tempel, waar zoovele godvruchtige pelgrims U komen aanroepen en de uitwerkselen uwer goedheid en macht ondervinden. Ook wij komen uwe gunsten afbidden. O, goede Vader, beloon het voornemen

uwer kinderen! Ja, wij hopen, dat deze dag en ieder uur hier doorgebracht, op uwe voorbede door God mag gezegend worden, en wij rijke, blijvende vruchten van deze, onze bedevaart mogen inoogsten. O, H. Jeroen, elk onzer heeft dezen morgen aan eene bijzondere gunst gedacht, welke hij hoopt te verwerven. Wil onze beden ondersteunen bij den almachtigen God, die U om Uwen heiligen marteldood de macht van het wonder verleende. Ach, dat niemand onzer van hier ga, zonder uwe hulp en Uwe vertroosting te hebben ondervonden in geestelijke of lichamelijke noodwendigheden. O, geef, dat wij blijmoedig en dankbaar deze heilige plaats verlaten, als wij straks naar onze haardsteden wederkeeren, en dat wij daar kunnen getuigen: Wij minnen den H. Jeroen, wij vertrouwen op zijne veelvermogende voorspraak en vinden in de op dezen dag ontvangen gunsten en genaden eene heerlijke bevestiging van ons vertrouwen. Amen.

Algemeen gebed bij het H. Gebeente van den H. Jeroen.

Almachtig, Eeuwige God, in Wiens tegenwoordigheid wij liggen nedergeknield, wij zijn hier gekomen om U onze hulde te brengen en te danken voor de goedertierenheid, waarmede Gij ons een onder-

pand van liefde in het eerbiedwaardig gebeente van den Pastoor en Martelaar, den H. Jeroen, geschonken hebt. Eeuwig zijt Gij en duizend jaren zijn voor U als de dag van gisteren, die voorbij is! Maar wij, nietige stervelingen, die den dag van gisteren zagen voorbijgaan, en dien van morgen ons niet kunnen beloven, wij verheerlijken U, die duizend en meerder jaren dit H. Gebeente voor ons door Uwe Almacht bewaard, door Uwe Voorzienigheid aan ons hebt wedergeschonken. Gij, de kracht der martelaren, hebt ons een nieuw toevluchtsoord bereid, waar wij door overweging opwekking voor ons geloof en besef van plicht, door het gebed hulp in onze zwakheid kunnen bekomen.

H. Overblijfselen! dat God U ons heeft geschonken bevat de verzekering, dat Hij meer dan elders deze plaats heeft uitverkozen om onze gebeden te verhooren. Wij groeten in U dat lichaam, den tempel van den H. Geest, de woonstede van Christus in het H. Altaargeheim, dat werktuig van allerhande deugden. Wij groeten in U den verkondiger van de blijde boodschap van het Evangelie: God, menschen Verlosser geworden; wij groeten in U den redder der zielen, maar vooral den Herder onzer vaders, den bloedgetuige dezer streken. Hier vooral, in deze streken weerklonk zijne stem door dezen mond, om het Licht te brengen aan hen, die in duisternis en dwaling waren gezeten: om de zondaren uit de sluimering op te schrikken: om de zwakken en

kleinmoedigen moed en ijver in te storten. Deze arm werd opgeheven ten smeekend gebed om erbarming, tot opdracht van het Onbloedig Offer; of werd uitgestrekt om bijstand te verleen en werken van barmhartigheid uit te oefenen. Hier zijn die voeten op ongebaande wegen vermoeid, gezwollen, gestoken, tot bloedens verwond geworden. Dat alles en nog veel meer is volgaarne geleden om zielen voor het geloof te winnen of afgedwaalden en ontrouwen tot den schaa pstal weder te brengen. Heilig lichaam, dat niet gespaard is geworden, maar uit gehoorzaamheid is prijsgegeven, om het H. Geloof te bevestigen en verworven heeft, een smeekoffer bij den Hemelschen Vader tot heil van ons, uw nageslacht te wezen, H. Jeroen, die na eene kloekmoedige belijdenis, even kloekmoedig uw hoofd den beulen boodt, hoor dan wat wij, door God geroepen en hierheen geleid, komen vragen. Erken uit den Hemel onzen toestand, zie neder op onze behoeften. Wij zijn hierheen gekomen om U te verheerlijken, alsof wij het doel van onzen tocht verborgen. Geen teeken van den gekruisten Verlosser ging ons voor; geen lofzangen weergalmden langs de wegen. Maar hier kunnen wij ons hart uitstorten, hier vrijmoedig onze klachten doen hooren. Wat gij op aarde geloofd, beleden en met uw bloed hebt bevestigd, gelooven en belijden wij insgelijks; maar hoe zwaar is de strijd! De naam van Christus wordt door zoovelen gehoond; Zijne Bruid, de H.

Kerk met minachting bejegend, hare kinderen niet geteld. Ach, H. Jeroen, sta ons bij door Uwe voorbede; smeeek God bij Uw lijden en dood, opdat wij in het H. Geloof volharden, pal staan in de belijdenis en waardige navolgers Uwer deugden zijn en blijven. Blik uit den Hemel, open Uwe oogen en zie, hoevelen er van Uw en ons geloof verwijderd leven, en de weldaden niet kennen, die Gij eenmaal aan deze streken geschonken hebt. Dat hunne oogen opengaan en hunne harten verwarmd worden om te haken naar dien schat des geloofs; dat zij hier met ons mogen nederknielen, één van hart en één van zin; dat de lofzangen der H. Kerk uit volle borst opwellend, weerklinken over de golven, dat de duinen ze herhalen en aan het luchtruim verkondigen, dat deze, onze streken tot het gezag der H. Kerk en Uwe vereering zijn wedergekeerd. Vraag H. Jeroen, aan den barmhartigen God goedgunstig neder te zien op zijne kerk en hare overwinning te verhaasten. Vraag om zielskracht en volharding voor onzen H. Vader den Paus, de bisschoppen, de priesters en allen, die in overheid gesteld zijn; vraag, dat geheel het menshdom moge kennen den eenigen waren God en Dien Hij gezonden heeft Jesus Christus: Gij, die bij God reeds eeuwen Uwe verheerlijking en rust geniet, sterk Uwe broeders, die nog strijden: weer de rampen af of help het kruis dragen, en vermeerder alzoo de vruchten van Uwen bloedigen, maar tegelijk glorierijken dood. Amen.

Opdracht der pelgrims aan den H. Jeroen.

O, H. Jeroen, wij (pelgrims) groeten U duizendmaal en huldigen in U den verheerlijkten bloedgetuige des Heeren. Wij loven en prijzen U en verblijden ons met U over de glorie, die Uwe vrengde voor alle eeuwigheid uitmaakt in den hemel en over de eere U op deze heilige plaats toegebracht. Met U danken wij de allerheiligste Drievuldigheid voor alle genaden en gunsten, door haar aan U en om U ooit aan ons geschonken. Wij offeren U ootmoedighijk op al de eer, die wij in navolging onzer vaders U hier brengen gelijk ook die, welke in het vervolg der tijden U nog zal gebracht worden: wij bevelen ons aan U en dragen ons zelve met lichaam en ziel aan U op: wij maken U al onze nooden met vol vertrouwen kenbaar en verzuchten uit dit tranendal tot U, gelukzalige hemelbewoner. Ach heilige Herder en Patroon, die U reeds voor eeuwig in Gods minlijk aanschijn verblijdt en in God als in een spiegel, al onze noodwendigheden en smee-kingen klaar en duidelijk ziet en kent, ach, roemvolle martelaar des Heeren, die om Uw voor Jesus vergoten bloed zooveel bij Hem vermoogt, zie toch uit het verblijf der zaligen zeeg'nend op ons, Uwe kinderen! O, sta ons bij en verhoor ons smee-ken! Verwerf ons de vergiffenis onzer zonden, troost en hulp in al de beproevingen dezes levens. H. Jeroen, bid voor ons, opdat wij naar Uw voorbeeld het tij-

delijke voor niets achten, het eeuwige zoeken, godvruchtig leven en eens zalig sterven. Amen.

Toewijding aan den H. Jeroen.

Glorierijke, heilige, roemrijke Geloofsverkondiger, kloekmoedige Martelaar, H. Jeroen, zie mij hier ootmoedig nedergeknield, om geheel mij zelve aan U toe te wijden. Luistervolle Heilige, U wil ik lofzingen en verheerlijken door alle middelen, die mij ten dienste staan, maar vooral ook door Uwe verheven voorbeelden van deugd na te volgen en overeenkomstig mijnen staat toe te passen. Dat zij luide tot mijn verstand en hart spreken en mij tot een heiligen najver vervoeren. —

Roemrijke Geloofsverkondiger, ik geloof en belijd den drieënigen God, en den Verlosser Jesus Christus door U in het aanschijn des doods beleden; de goddelijke tegenwoordigheid in het H. Sacrament des Altaars, zoo dikwijls door U opgedragen en toegediend; het goddelijk Moederschap der H. Maagd Maria, nog twee dagen voor Uw sterven verkondigd en zoovele andere geheimen aan onze voorvaderen geleerd.

Kloekmoedige Martelaar, ik wil evenals gij standvastig blijven in het H. Geloof en in mijne plichten: en niets wil ik ooit zoozeer vreezen, als ontrouw te worden.

Aanvaard dan het offer mijner geringheid. Ik

wijd mij aan U toe in mijn verstand om ter navolging op niets te zinnen, dan wat dienen kan om Gods grootheid en mijne bestemming te leeren begrijpen: in mijne verbeelding, om geen andere schoonheid te zoeken, dan Gods glorie en den luister des Hemels: in mijnen wil, om niets anders te willen, dan Gods wil: niets anders te verlangen, dan dat die worde volbracht: in mijne ledematen en mijne vermogens, om werktuigen van deugd te zijn, en zoo in alles U navolgend, God te verheerlijken. Weiger mijne toewijding niet, maar neem mij aan als Uwen beschermeling, gelijk ik U tot mijnen beschermer heb uitgekozen: strijd voor mijn behoud, gelijk ik voor Uwe eer strijd en zal blijven strijden, tot wij eenmaal vereenigd worden. Door Christus onzen Heer. Amen.

Gebed der Kerk ter eere van den H. Jeroen.

Alle de heiligen, o, welke smarten hebben zij doorgestaan, om met zekerheid te komen tot de palm des martelaarschaps!

De heiligen zijn met de palm tot in het koninkrijk doorgedrongen: zij hebben luisterrijke kronen verdiend van de hand Gods.

De lichamen der heiligen zijn in vrede begraven: hunne namen zullen leven in eeuwigheid.

Martelaren des Heeren, prijst den Heer zonder ophouden!

Koor van Martelaren, looft den Heer uit de hemelen: alleluja!

ANTIPHONEN.

De glorieijke priester Jeroen vreesde den kerker niet uit liefde voor Christus: in navolging van zijn Hoofd, (Christus) verdroeg hij de beschimping, en leed met vreugde de folteringen.

De H. Jeroen, toen hij tot den marteldood gesleurd werd. bad, zeggende: zie, Heer, mijn doodstrijd en hoe ik kamp in het worstelperk. U alleen den levenden God roep ik aan, laat mij gelukkiglijk geraken tot Uwe onverwelkbare glorie.

Bid voor ons, Heilige Jeroen.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

LAAT ONS BIDDEN.

Kom, almachtige God, ons die tot U smeecken, te hulp, en wil hen, wie de glorieijke belijdenis van den heiligen Jeroen, Uwen Martelaar en Priester beschermt, nooit in eenig gevaar laten bezwijken. Door onzen Heer Jesus Christus Uwen Zoon, die met U leeft en regeert in de eenheid des heiligen Geestes, God door alle eeuwen der eeuwen. Amen.

Gebed ter eere van den H. Patroon van Noordwijk, ten dienste van Noordwijks Katholieken.

God, die in uwe oneindige barmhartigheid ons den H. Jeroen tot Patroon hebt geschonken, gewaardig U onzen nederigen dank voor deze groote en bijzondere gunst aan te nemen. Bewaar ons om zijnentwille en op zijne voorspraak voor alle gevaren en ongevallen, maar vooral voor de zonde; mogen vrede en liefde onder ons heerschen, en ons geloof en onze godsvrucht met iederen dag levendiger en volmaakter worden.

O, groote, heilige Jeroen, doe ons dagelijks de zoete uitwerkselen Uwer bescherming ondervinden. Elken dag kunnen wij voor Uw glorierijk gebeente nederknielen; want gij, onze vader, zijt tot Uwe kinderen wéergekeerd. Ach, wij beloven Uwe voetstappen te volgen, den Heer, onzen God lief te hebben en Hem alleen te dienen. Verwerf ons de genade een waarachtig christelijk leven te leiden en daarin ten einde toe te volharden, opdat wij zulk een God behaaglijk leven met een zaligen dood mogen besluiten. Dan, o lieve vader Jeroen, komen ook wij, Uwe kinderen, eenmaal bij U in den hemel en zullen wij eeuwig met U in de liefde vereenigd zijn. Amen.

Gebed voor ons Vaderland.

O, oneindig goede God, met de grootste dankbaarheid gedenken wij, hoe Gij in uwe ontferming uwen

dienaar, den H. Jeroen, gezonden hebt om de waarheden van het H. Evangelie aan onze voorouders bekend te maken, hen uit de schaduw des doods en de duisternis der afgoderij tot het licht des waren geloofs en de kennis van Uwen Goddelijken Naam te brengen. H. Jeroen, door Uwen onvermoeiden arbeid verrees aldra op de puinhoopen van het heidendom Jesus' kerk en nam het Kruis zegevierend de plaats in der afgoden. Maar gij deinsdet ook voor niets terug! Uw geheele leven, o dierbare Apostel dezer streken, was een voortdurende offerdaad en gij schroomdet niet, ja, het was zelfs Uw heilig verlangen, uit liefde voor de goddelijke leer des Heilands vele martelingen en pijnen te lijden en Uw leven te geven. Ach, onder hoeveel zorg en kommer, onder hoeveel vermoeyenissen en smarten hebt gij zielen voor Jesus gered en het koninkrijk Gods in deze streken gevestigd. Onze voorouders, o H. Vader Jeroen, hebben ons dien heiligen schat des geloofs overgeleverd en wij zijn één met U in dezelfde belijdenis. Ach bewaar ons door Uwe machtige voorspraak bij God vast en onwankelbaar in de leer van Jesus' kerk. Gij hebt het katholiek geloof hier en wijd in 't rond geplant. Vol bewondering slaan wij onze oogen op Uwe standvastigheid, waardoor gij ondanks vele beproevingen en een wreede marteling het geloof ten einde toe ongeschonden hebt bewaard.

O, machtige geloofsheld, wil voor ons door Uwe

voorspraak van God verzoeken, dat wij het geloof standvastiglijk belijden en waardiglijk beleven, dat wij naar Uw voorbeeld gaarne den smaad van Jesus dragen, als wij om de belijdenis of beoefening van ons geloof beschimping, laster of berooving van den kant der ongeloovige of booze menschen moeten verduren. O, bid voor ons, opdat wij Uw geloof mogen navolgen, ziende op het smartelijke, maar ook glorievol einde Uws levens en op de kroon der zaligheid U door den eeuwig goedertieren God verleend.

Vraag voor ons, dat wij mogen volharden ten einde toe. Maar o, bid ook. H. Jeroen, onze Apostel en Martelaar, voor onze afgedwaalde broeders, vooral voor hen, die met ons kinderen zijn van hetzelfde vaderland.... Ach, zoovelen hebben thans het geloof geheel en al verloren; anderen, ofschoon geloovend in Jesus, verwerpen vele zijner leeringen. H. Jeroen en alle H. Martelaren en Belijders van Nederland, hebt medelijden met de ongelukkigen. Goede Jesus, herder der zielen, laat Uw licht weder voor hen schijnen, ondersteun hen door Uwe genade, opdat zij ziende mogen worden en Uwe roepstem volgen. Voer hen tot den waren schaapstal terug, opdat er maar ééne kudde en één herder zij. Amen.

Ander Gebed voor ons Vaderland.

Zegen, Heer, dit volk, en wees Gij hun erfdeel.
Zegen, Heer, dit rijk, en allen die er in wonen.

Zegen, Heer, H. M. de Koningin en H. M. de Koningin-weduwe, Regentes.

Geef, Heer, aan allen een heiligen ijver voor de eenheid, vrede en waarheid. Wij bidden U, verhoor ons.

Geef, Heer, dat allen de dingen zoeken, die van boven zijn, en naar den geest van Christus wandelen.

Geef, Heer, dat allen, die in dwaling zijn, door uw hemelsch licht tot de waarheid geleid worden.

Geef, Heer, dat alle zondaren, vooral die hervielen en afvielen, zich oprecht bekeeren en hunne zondige wegen verlaten.

Geef, Heer, dat alle aanstoot en ergernis worde weggenomen.

Geef, Heer, dat de herders het licht der wereld zijn.

Geef, Heer, dat alle rangen en standen zich beijveren om U te dienen.

Geef, Heer, dat de jeugd van beiderlei geslacht zich van alle kwaad verwijderd houde en U door ware godsvrucht behage.

Geef, Heer, dat geene hardnekkigheid, of verblindheid de harten beheersche.

Geef, Heer, dat wij allen naar uwen heiligen wil leven en zalig in uwe liefde sterven.

Wees, bidden wij U, Heer, onze aloude voorvaderen indachtig, en om zoovele heilige dienaren

Wij bidden U, verhoor ons.

en dienaressen, die U getrouw zijn gebleven, die voor U geleefd, voor U hun bloed gestort hebben, toon nu mededoogen met ons, en laat uwe vroegere barmhartigheid over ons vernieuwd worden. Hoor hen thans met ons smeeken voor het land waar zij geboren zijn, of geleefd en gearbeid hebben; laat hunne voorspraak U verbidden, om de verdiensten van uwen eenigen Zoon, door wien alleen alle gebeden in den hemel en op aarde behaaglijkheid en verhooring vinden bij U, goede Vader! die leeft en heerscht door alle eeuwen der eeuwen. Amen.

Gebed voor de Zondaars.

O God, die van den Hemel zijt nedergedaald, en zelfs den dood niet ontzien hebt, om de zondaars te zoeken en zalig te maken: wij smeeken uwer barmhartigheid gehoor te geven en uwe genaden te vermenigvuldigen, om de zondaren, vooral die ons zoo nauw aan het hart liggen, tot boetvaardigheid te brengen. Wij erkennen onze onwaardigheid en de menigte onzer fouten, en toch komen wij vol vertrouwen tot U en stellen den H. Jeroen als onze voorspraak tussehen U en ons. Gedenk toch zijnen arbeid en zijne vermoeyenis, zijne gebeden en offeranden, zijne tranen en zuchten, zijne teleurstelling en afwijzing, die hij voor de zondaars aan U heeft opgedragen.

Gedenk zijne blijdschap en dankbaarheid, zijne teederheid en liefde, als hij een zondaar met U verzoenen mocht. Op hem, die in navolging van den Goeden Herder zijn leven veil had, om de zondaars te redden, wijzen wij in dezen geestelijken nood. Neen, o God, dat werktuig in uwe handen, om zoovele zondaren tot de onschuld te doen wederkeeren, zult Gij nu niet verstooten, nu hij nacht en dag bidt vóór uwen troon. Niet om ons, maar om hem en zijne verdiensten, breng de zondaren terug, opdat zij aan U en zichzelf wedergegeven, getrouw zijn in Uwen heiligen dienst, en met ons dankbaar U in den H. Jeroen mogen verheerlijken. Dit bidden wij door Christus onzen Heer. Amen.

Gebod voor de zieken.

Glorierijke verkondiger van de blijde boodschap des Evangelies, die uit het teederst medelijden onze ongelukkige voorvaderen zijt te hulp gekomen, en de zwakheid van Uw lichaam door de kracht der liefde hebt getrotseerd; ook wij komen Uw medelijden inroepen voor een ongelukkige zieke (N.N.) die onder het gewicht des lijdens dreigt te bezwijken. Wij gevoelen, H. Jeroen, dat wij meer verdienen te lijden om onze onvolmaaktheid, maar let slechts op Uwe liefde. Toon aan God alle geweld, dat Gij U zelve hebt moeten aandoen, alle gebeden gestort

en dienaressen, die U getrouw zijn gebleven, die voor U geleefd, voor U hun bloed gestort hebben, toon nu mededoogen met ons, en laat uwe vroegere barmhartigheid over ons vernieuwd worden. Hoor hen thans met ons smeekeu voor het land waar zij geboren zijn, of geleefd en gearbeid hebben; laat hunne voorspraak U verbidden, om de verdiensten van uwen eenigen Zoon, door wien alleen alle gebeden in den hemel en op aarde behaaglijkheid en verhooring vinden bij U, goede Vader! die leeft en heerscht door alle eeuwen der eeuwen. Amen.

Gebed voor de Zondaars.

O God, die van den Hemel zijt nedergedaald, en zelfs den dood niet ontzien hebt, om de zondaars te zoeken en zalig te maken: wij smeekeu uwer barmhartigheid gehoor te geven en uwe genaden te vermenigvuldigen, om de zondaren, vooral die ons zoo nauw aan het hart liggen, tot boetvaardigheid te brengen. Wij erkennen onze onwaardigheid en de menigte onzer fouten, en toch komen wij vol vertrouwen tot U en stellen den H. Jeroen als onze voorspraak tusschen U en ons. Gedenk toch zijnen arbeid en zijne vermoeienis, zijne gebeden en offeranden, zijne tranen en zuchten, zijne teleurstelling en afwijzing, die hij voor de zondaars aan U heeft opgedragen.

Gedenk zijne blijdschap en dankbaarheid, zijne teederheid en liefde, als hij een zondaar met U verzoenen mocht. Op hem, die in navolging van den Goeden Herder zijn leven veil had, om de zondaars te redden, wijzen wij in dezen geestelijken nood. Neen, o God, dat werktuig in uwe handen, om zoovele zondaren tot de onschuld te doen wederkeeren, zult Gij nu niet verstooten, nu hij nacht en dag bidt vóór uwen troon. Niet om ons, maar om hem en zijne verdiensten, breng de zondaren terug, opdat zij aan U en zichzelf wedergegeven, getrouw zijn in Uwen heiligen dienst, en met ons dankbaar U in den H. Jeroen mogen verheerlijken. Dit bidden wij door Christus onzen Heer. Amen.

Gebed voor de zieken.

Glorierijke verkondiger van de blijde boodschap des Evangelies, die uit het teederst medelijden onze ongelukkige voorvaderen zijt te hulp gekomen, en de zwakheid van Uw lichaam door de kracht der liefde hebt getrotseerd; ook wij komen Uw medelijden inroepen voor een ongelukkige zieke (N.N.) die onder het gewicht des lijdens dreigt te bezwijken. Wij gevoelen, H. Jeroen, dat wij meer verdienen te lijden om onze onvolmaaktheid, maar let slechts op Uwe liefde. Toon aan God alle geweld, dat Gij U zelve hebt moeten aandoen, alle gebeden gestort

om Uwe lichaamszwakte te beheerschen, alle bestrijding U aangedaan, ten einde U om dezelfde reden, van Uw verheven taak terug te houden. Bij de liefde, die Gij, wanneer en waar ook aan de zwakken en kranken hebt toegedragen, smeeke, dat deze zieke, die de broosheid des lichaams en de kortheid des levens heeft leeren begrijpen, naar lichaam en ziel met nieuwe krachten gesterkt, tot de gezondheid en nauwgezette vervulling van de plichten aan zijn werkkring verbonden, moge terugkeeren. Door Christus onzen Heer. Amen.

Gebed tot terugvinden van verloren zaken.

H. Jeroen, wiens begraafplaats, na honderd jaren verborgen te zijn gebleven, door U is aangetoond, waardoor Uw H. Gebeente is ontdekt; door wiens aanwijzing ook het ontvreemde eigendom van Notbodus is gevonden geworden, en die U ten allen tijde als Patroon voor verloren zaken hebt betoond, verwerf van God ook onze schreden te leiden en onze oogen te richten, opdat wij het verlorene mogen ontdekken. Voorkom door Uwe voorbede, dat wij bij het gemis God bedroeven door onrechtmatigen spijt, maar veeleer bij het wedervinden Hem als den Heer en Gever van alle goed mogen erkennen. Door Christus onzen Heer. Amen.

Gebed tot het verkrijgen van een zaligen staat.

God, onze Schepper en Heer, die ons het leven om en door Uwen wil alleen geschonken en onze loopbaan op de wereld hebt bepaald: wij smeeken U, kom onze onwetendheid te hulp. De hartstochten verblinden ons zoo lichtelijk en zouden ons een weg doen inslaan, op een levensstaat uitlopende, dien Gij niet hebt beschikt. Hoe wonderbaar hebt Gij den H. Jeroen als kind reeds Uwen wil doen kennen en hem tot zijn levensstaat doen geraken. Om de gehoorzaamheid, waarmede hij zijne taak aanvaard heeft, om de stiptheid, waarmede hij die taak volbracht, laat mij niet overaan mijne verblindheid. Slechts steunend op zijne voorspraak, durf ik het wagen mij tot Uwe heilige beschikking te stellen, om al te doen en te zijn, wat Gij mij ingeven zult. Wilt Gij, dat ik alles zal verlaten en in afzondering leven, ik ben bereid: roept Gij mij tot eer en grootheid of tot armoede en verlatenheid, tot de zwaarste plichten of het bitterst lijden, Heer, hier ben ik om Uwen wil te doen. Angst bekruipt mij bij het uitspreken dezer woorden, omdat ik mijne zwakheid ken: maar Gij, o God, die Uwe kracht in den H. Jeroen hebt doen uitschitteren, om zijne verdiensten en mijn kinderlijk vertrouwen, geleid ook mij om Uwen wil te volbrengen en aldus zijne voetstappen te volgen. Door Christus, Uwen Zoon. Amen.

Gebed van Ouders voor hunne Kinderen.

Gedrukt onder de zorgen en de zware verantwoording, die op ons rusten, sedert God ons huwelijk heeft gezegend, nemen wij tot U, H. Jeroen, onze toevlucht en stellen ons en onze kinderen onder uwe bescherming. Gij vermoogt zooveel bij God voor de kleinen, gij, die zelf in de teederste levensjaren, de strikken aan de deugd gespannen, zoo spoedig ontdekt, zoo moedig en voorzichtig ontweken hebt. Gedenk toch, hoevele duizende zielen zonder u waren verloren gegaan, die nu gered zijn geworden. Wat zal van onze kinderen komen? Van God hebben wij hen ontvangen, voor God willen wij zoo gaarne hen bewaren. Dat wij ten minste geen aanleiding zijn tot hun verderf!

Verwerf voor ons de zoo noodzakelijke voorlichting, om hen met ware wijsheid te besturen; dat nooit onze liefde in weekheid of valsche toegeeflijkheid ontaarde! Waak over hunne gedachten; bestuur hunne woorden; maak hen doof en ongevoelig voor de taal der verleiding; boezem hun een hevigen afschrik in voor de zonde, voed hunnen ijver voor de deugd en alles, wat hen God welgevallig kan maken. Redder der zielen, Uwe voorspraak is zoo machtig en niet minder dan wij, bemint gij hunne zaligheid; houd dan niet op te bidden, tot zij eenmaal aanlanden, waar gij om Uwe onschuld zijt voorgegaan.

Geve God ons dit om de verdiensten van Christus, onzen Heer. Amen.

Gebed van jongelingen, die zich voor het H. Priesterschap voorbereiden.

God van goedheid en genade, die ons ondanks onze onwaardigheid en zonder eenige verdiensten tot Uw heiligdom hebt willen roepen: wij gevoelen de verhevenheid dier roeping, de grootheid der taak, die, voor engelenschouders te zwaar, door ons moet worden vervuld. Hoe zullen wij ons waardig maken; welke deugden niet aankweeken, welke fouten niet beteren, welke gebreken niet afleggen, voor wij den gewichtigen stap tot de H. Wijding durven wagen. Wat ons echter bij al het besef onzer geringheid nog betrouwen doet koesteren, is, dat Gij ons in den H. Jeroen een steun hebt geschonken. Geef dan, o God, om Uwen verheerlijkten Dienaar, dat ook wij doof voor de aanlokselen der wereld, ongevoelig voor hare ijdelheden, in heilige overdenking onze krachten mogen putten, en door kennis en wetenschap den weg leeren tot de volmaaktheid, die Gij in den priester verlangt en ons gelijkend aan onzen Goddelijken Hoogepriester zal maken. H. Jeroen, dien wij heden als ons toonbeeld en onzen beschermer aanroepen, bid voor ons, dat wij heilige priesters mogen worden: laat geen ondank of teleurstelling, geen vervolging of smaad ons van

Christus' liefde scheiden. Dat wij nooit Uwer onwaardig worden, die ons zoo voortreffelijk als heeler der zielen zijt voortgegaan. Laat ons Uw werk voortzetten; het getal vermeerderen der zielen, die door het H. Geloof gered zijn geworden, en de glorie van God en Uwe verheerlijking op aarde en in den Hemel uitbreiden. Dit bidden wij door de verdiensten van Jesus Christus, onzen Hoogepriester. Amen.

Gebed van personen in de wereld.

H. Jeroen, toonbeeld van kloekmoedigheid in het bestrijden der gevaren en aanlokselen der wereld: gij, die reeds in de dagen Uwer jeugd te midden van allen rijkdom de geestelijke armoede en ontzetting aan het aardsche, bij de pracht de verzaking der ijdelheid, bij uitspanning de verstorvenheid hebt bewaard: die eenvoudig bij geleerdheid, nederig bij verheffing, oprecht bij vroomheid waart: die bij 't welslagen van den arbeid God glorie gaaft, en bij tegenspoed de heldhaftigheid der ziel wist te bewaren: heb medelijden met ons, die door Gods beschikking te midden der wereld geplaatst, ook blootstaan aan duizenden gevaren. Voor ons vooral is moed en volharding noodig, om dapper te blijven kampen voor het behoud van onze ziel. O laat niet toe, dat moedeloosheid of overmoed, verblindheid of onvoorzichtigheid oorzaak zijn, dat wij overwonnen worden, vóór wij er aan denken.

Duivel, wereld en vleesch verlokken en belagen ons van alle kanten, en op de blijdschap der overwinning volgt zoo lichtelijk een jammerlijke val. Wees Gij dan onze beschermer door Uwe voorbede bij God, opdat wij ongeschonden door het leven heengaande, na volbrachten strijd met U de eeuwige zegepraal viëren. Dit bidden wij door Christus, die de wereld overwon. Amen.

Gebod om de deugd van kuischheid te verkrijgen en te bewaren.

Heldhaftig strijder voor de volmaaktheid, H. Jeroen die reeds als jongeling, zoo engelachtig, zulk een toonbeeld van deugden, en vooral der H. Kuischheid geweest zijt: zie medelijdend op ons neder, die evenals gij weleer, nu ook blootstaan aan talloze gevaren, waardoor die H. deugd schade kan lijden, of zelfs jammerlijk verloren gaan. Gij, die als lelie onder de doornen hebt uitgeblonken en geen de minste besmetting hebt gedooft: schenk ons om uw moedig strijden, dat wij ons lichaam in zuiverheid bewaren: dat wij de ongeregelde zucht naar genot door ernst, de gemakzucht door arbeid en den smaak door vasten mogen bedwingen. Doe ons voorzichtig zijn tegenover anderen om geen aanstoot te geven of te lijden, waakzaam op ons zelve, op al onze zintuigen bij beweging en rust, ten allen tijde en op alle plaatsen.

Bid toch voor ons, dat wij, in welken staat God ook ons hebbe geplaatst en welke plichten Hij ons hebbe opgelegd, volgens onzen staat in kuischheid leven, en zoo ver ons doenbaar is uwe engelachtige zuiverheid navolgen. Door Christus onzen Heer. Amen.

Gebod om geduld in beproeving.

Zie mij hier, H. Jeroen, mijn toevlucht en mijn troost, in stilte voor U neergeknield. Geen menschelijk oog kan de droefheid peilen, waardoor ik overstelpt ben geworden. Wat baat het anderen mijnen nood te klagen? Voor U en door U aan den Almachtigen God wil ik mijn hart uitstorten en de redenen mijner droefheid blootleggen. Maar neen, liefdevolle toevlucht voor allen die lijden, gij weet wat mij drukt en verlangt zelf mij te helpen. Gij kunt niet ongevoelig wezen, gij, die zelf zooveel lijden naar lichaam en ziel gedragen hebt. De tegenspraak en tegenwerking, miskenning, misduiding, teleurstelling en afwijzing: vermoeienis, ontbering en gebrek, slagen, wonden, doodsgevaar en stervenswee zijn mij even zooveel bewijzen, dat gij de ellenden des levens hebt ondervonden en drijven mij aan bij U redding te zoeken. Medelijdend Vader, bid God mijne bevrijding af, of, zoo het beter is voor het behoud mijner ziel, deel mij dan uwen geest van onderwerping mede om het lijden gewillig te aan-

vaarden: uwen geest van kloekmoedigheid om het geduldig, van standvastigheid om het tot het einde te dragen.

O, H. Jeroen, als ik uw lijden aanschouw, dan gevoel ik mijn weerzin wegzinken: als ik uwen bijstand vraag, mijn moed in 't ternedergeslagen hart oprijzen. Voltooi dan uw werk en laat mij mijn kruis, zoolang God het mij oplegt, ten einde toe geduldig dragen, om hem na te volgen, die door kruis en lijden ons is voorgegaan. Door denzelfden Christus, onzen Heer. Amen.

Gebod om een zaligen dood.

Kloekmoedige Martelaar, H. Jeroen, die met zoveel standvastigheid den beulen het hoofd geboden en liever dan ontrouw te worden, den dood hebt ondergaan, sla een blik van medelijden op Uwe kinderen door het H. Evangelie gewonnen. Wij sidderen van vrees voor het gewichtig oogenblik, dat over de eenwigheid gaat beslissen. Ziet God op zijne rechtvaardigheid, dan zijn wij verloren, want zijne gramschap is als een verterend vuur, en onze verdiensten zijn zoo gering. Offer aan God alles, wat gij ooit deedt voor de zaligheid van anderen, ook uwen bijstand in het stervensuur en bovenal uwe droefheid over de zonden der menschen om voor ons een rouwmoedig en vermorzeld hart te verwerven. Wij hebben niets om God aan te bieden

dan onze geringheid, maar bieden door Uwe handen de aanstaande vernietiging des lichaams aan als een brandoffer tot erkenning van zijne Oppermajesteit. Houd God voor oogen, dat wij bij al onze ongetrouwheden, Hem toch nooit hebben verloochend, maar erkend en gediend; dat wij nooit een ander geloof hebben beleden, dan Gij op aarde hebt verkondigd; en verkrijg voor ons een zalig stervensuur, opdat wij in den Hemel in uw gezelschap gelukkig mogen wezen. Dit bidden wij door Christus, onzen Heer. Amen.

Latijnsche gezangen.

L I T A N I E

VAN

Onze Lieve Vrouw.

Kyrië, eleison, — Christe, eleison, — Kyrië, eleison.

Christe, audi nos. Christe, exaudi nos.

Maria, Maria, wij bidden U,

Ach help ons nu, in onzen nood.

O, allerzuiverste Maagd Maria.

Pater de coelis, Deus, — Fili, Redemptor mundi,

Deus, — Spiritus sancte, Deus

Miserere nobis.

Maria, Maria, enz.

Sancta Trinitas, — Sancta Trinitas, — Sancta

Trinitas, unus Deus,

miserere nobis.

Maria, Maria enz.

Sancta Maria, — Sancta Dei Genitrix, — Sancta

Virgo Virginum,

Ora pro nobis.

Maria, Maria, enz,

Mater Christi. — Mater divinae gratiae, — Mater
purissima,

Ora pro nobis.

Maria, Maria, enz.

Mater castissima, — Mater inviolata, — Mater
intemerata,

Ora pro nobis.

Maria, Maria, enz.

Mater amabilis, — Mater admirabilis, — Mater
Creatoris,

Ora pro nobis.

Maria, Maria, enz.

Mater Salvatoris, — Virgo prudentissima, Virgo
veneranda,

Ora pro nobis.

Maria, Maria, enz.

Virgo praedicanda, — Virgo potens, — Virgo clemens,
Ora pro nobis.

Maria, Maria, enz.

Virgo fidelis, — Speculum justitiae, — Sedes
sapientiae,

Ora pro nobis.

Maria, Maria, enz.

Causa nostrae laetitiae, — Vas spirituale, — Vas
honorabile,

Ora pro nobis.

Maria, Maria, enz.

Vas insigne devotionis, — Rosa mystica, — Turris
Davidica,

Ora pro nobis.

Maria, Maria, enz.

Turris eburnea, — Domus aurea, — Foederis arca,

Ora pro nobis.

Maria, Maria, enz.

Janua coeli, — Stella matutina, — Salis infirmorum,

Ora pro nobis.

Maria, Maria, enz.

Refugium peccatorum, — Consolatrix afflictorum, —

Auxilium Christianorum.

Ora pro nobis.

Maria, Maria, enz.

Regina Angelorum, — Regina patriarcharum, —

Regina prophetarum,

Ora pro nobis.

Maria, Maria, enz.

Regina apostolorum, — Regina martyrum, —

Regina confessorum.

Ora pro nobis.

Maria, Maria, enz.

Regina Virginum, — Regina Sanctorum omnium, —

Regina sine labe originale concepta,

Ora pro nobis.

Maria, Maria, enz.

Regina — Sacratissimi — Rosarii,

Ora pro nobis.

Maria, Maria, enz.

Agnus Dei -- qui tollis -- peccata mundi,

Parce nobis, Domine.

Agnus Dei — qui tollis — peccata mundi,
Exaudi nos, Domine.

Agnus Dei — qui tollis — peccata mundi,
Miserere nobis.

Maria, Maria, enz.

Kyrie, eleison, — Christe, eleison, — Christe, audi nos,
Christe, exaudi nos.

Maria, Maria, enz.

Lofzang: Magnificat.

Magnificat anima mea Dominum.

Et exultavit spiritus meus: in Deo salutari meo.

Quia respexit humilitatem ancillae suae: ecce enim
ex hoc beatam me dicent omnes generationem.

Quia fecit mihi magna qui potens est: et sanctum
nomen ejus.

Et misericordia ejus à progenie in progenies: timen-
tibus eum.

Fecit potentiam in brachio suo: dispersit superbos
mente cordis sui.

Deposuit potentes de sede: et exaltavit humiles.

Esurientes implevit bonis: et divites dimisit inanes.

Suscepit Israël puerum suum: recordatus misericor-
diae suae.

Sicut locutus est ad patres nostros: Abraham, et
semini ejus in saecula.

Gloria Patri, et Filio et Spiritui Sancto.

Sicut erat in principio et nunc et semper, et in
saecula saeculorum. Amen.

Hollandsche vertaling.

Mijne ziel verheft den Heer

En mijn geest heeft zich verheugd in God, mijnen
Zaligmaker.

Omdat hij nederzag op de geringheid zijner dienst-

maagd, want zie, van nu af zullen alle geslachten
mij zalig prijzen.

Omdat hij, die machtig is, aan mij groote dingen
gedaan heeft; en zijn naam is heilig.

En zijne barmhartigheid is van geslacht tot geslacht
over hen, die Hem vreezen.

Hij heeft kracht door zijnen arm gedaan: Hij heeft
degenen, die hoovaardig zijn in de gedachten van
hun hart, verstrooid. —

Hij heeft machtigen van den troon afgezet en ge-
ringen verheven.

Hij heeft hongerigen met goederen vervuld en rijken
ledig heengezonden.

Hij heeft Israël, zijnen dienaar aangenomen, indachtig
zijner barmhartigheid.

Gelijk hij tot onze voorvaders gesproken heeft, aan
Abraham en zijn nageslacht in eeuwigheid.

Eere zij den Vader, den Zoon en den Heiligen Geest

Gelijk het was in het begin, en nu, en altijd en
in alle eeuwen der eeuwen. Amen.

Lofzang: „Te Deum laudamus.”

Te Deum laudamus: Te Dominum confitémur:
 Te æternum Patrem: omnis terra veneratur.
 Tibi omnes Angeli: Tibi coeli, et universæ potestates,
 Tibi Cherubim et Seraphim: incessabili voce
 proclamant:
 Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth.
 Pleni sunt coeli et terra: majestatis gloriæ tuæ.
 Te gloriosus Apostolorum chorus,
 Te Prophetarum laudabilis numerus,
 Te Martyrum candidatus laudat exercitus.
 Te per orbem terrarum, sancta confitetur Ecclesia,
 Patrem immensæ majestatis,
 Venerandum tuum verum et unicum Filium,
 Sanctum quoque Paráclitum Spiritum.
 Tu rex gloriæ, Christe.
 Tu Patris sempiternus es Filius.
 Tu ad liberandum suscepturus hominem: non horruisti
 Virginis úterum.
 Tu devicto mortis aculeo: aperuisti credentibus
 regna coelorum.
 Tu ad dexteram Dei sedes: in gloria Patris.
 Index créderis esse ventúrus.
 Te ergo quaesumus, tuis famulis súbveni: quos
 pretioso sanguine rédemisti.
 Aeterna fac cum sanctis tuis: in gloria numerari.

Salvum fac populum tuum, Domine: et benedic hereditati tuae.

Et rege eos, et extolle illos usque in aeternum.

Per singulos dies, benedicimus Te.

Et laudamus nomen tuum in saeculum: et in saeculum saeculi.

Dignare, Domine, die isto: sine peccato nos custodire.

Miserere nostri, Domine: miserere nostri.

Fiat misericordia tua, Domine, super nos: quem admodum speravimus in Te.

In Te, Domine. speravi: non confundar in aeternum.

V. Benedictus es Domine Deus Patrum nostrorum.

R. Et laudabilis, et gloriosus in saecula,

V. Benedicamus Patrem et Filium cum sancto Spiritu.

R. Laudemus, et superexaltemus in saecula.

V. Benedictus es Domine, in firmamento coeli.

R. Et laudabilis, et gloriosus, et superexaltatus in saecula.

V. Benedic, anima mea, Domino.

R. Et noli oblivisci omnes retributiones ejus.

V. Domine, exaudi orationem meam.

R. Et clamor meus ad te veniat.

OREMUS.

Deus, cujus misericordiae non es numerus, et bonitatis infinitus est thesaurus, piissimae majestati tuae pro collatis donis gratias agimus, tuam semper clementiam exorantes: ut qui petentibus postulata

concedis, eosdem non deserens, ad praemia futura disponas.

Deus, qui corda fidelium Sancti Spiritus illustratione docuisti: da nobis in eodem Spiritu recta sapere et de ejus semper consolatione gaudere.

Deus, qui neminem in te sperantem nimium affligi permittis: sed pium precibus praestas auditum: pro postulationibus nostris votisque susceptis gratias agimus, Te piissime deprecantes, ut a cunctis semper muniamur adversis. Per Dominum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti, Deus, per omnia saecula saeculorum. Amen.

Hollandsche vertaling.

U, God, loven wij; U, Heer, belijden wij.

U, eeuwige Vader, vereert de gansche aarde.

U roepen alle Engelen, U de hemelen en alle machten,

U, de Cherubijnen en Serafijnen, met eenparige stemmen onophoudelijk toe:

Heilig, heilig, heilig is de Heer, de God der legerscharen.

Vol zijn de hemelen en de aarde van de Majesteit uwer glorie.

U looft het glorierijke koor der Apostelen,

U het schitterende heir der Martelaren,

U belijdt over de gansche aarde de H. Kerk,

Den Vader van onmetelijke Majesteit,

Uwen aanbiddelijken, waarachtigen en eenigen Zoon,
Ook den Heiligen Geest, den Trooster.

Gij zijt de Koning der glorie, Christus!

Gij zijt des Vaders eeuwige Zoon.

Gij hebt, toen Gij, om den mensch te verlossen,
de menschheid zoudt aannemen, den schoot eener
maagd niet geschroomd,

Gij hebt, na het overwinnen van den prikkel des
doods, den geloovigen het rijk der hemelen geopend.

Gij zit aan de rechterhand Gods, in de glorie des
Vaders,

Wij gelooven, dat Gij als Rechter zult komen.

U dan bidden wij, kom Uwe dienaren te hulp, die

Gij door Uw kostbaar bloed hebt vrijgekocht.

Geef, dat zij in de eeuwige glorie onder Uwe Heiligen
geteld worden.

Heer, maak uw volk zalig, en zegen uw erfdeel.

En heersch over hen, en verhef hen tot in eeuwigheid.

Dag aan dag zegenen wij U.

En wij loven Uwen naam in eeuwigheid en in
eeuwigheid der eeuwigheden.

Gelief ons, Heer, dezen dag zonder zonden te bewaren.

Ontferm U onzer, Heer, ontferm U onzer.

Laat, Heer, uwe barmhartigheid over ons komen,
gelijk wij gehoopt hebben.

Op U, Heer, heb ik gehoopt: in eeuwigheid zal ik
niet beschaamd worden.

V. Gezegend zijt Gij, Heer, God onzer vaderen

R. En lofwaardig, en glorierijk in eeuwigheid.

V. Zegenen wij den Vader, en den Zoon en den Heiligen Geest.

R. Laat ons Hem loven en hoog verheffen in eeuwigheid.

V. Gezegend zijt Gij, Heer, in het uitspansel des hemels.

R. En lofwaardig en glorierijk en hoog verheven in eeuwigheid.

V. Zegen, mijne ziel, den Heer.

R. En wil al zijne vergeldingen niet vergeten.

V. Heer, verhoor mijn gebed

R. En mijn geroep kome tot U.

LAAT ONS BIDDEN.

God, wiens barmhartigheid zonder tal, en wiens schat van goedheid oneindig is, wij danken uwe zoo goedertierene Majesteit voor de verleende gaven, en blijven te gelijk uwe barmhartigheid smeeken, dat Gij, die aan de biddenden het gevraagde verleent, hen ook niet verlaat en tot het eeuwige leven voorbereidt.

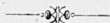
God, die de harten der geloovigen door de verlichting des Heiligen Geestes hebt geleerd, geef ons, in denzelfden Geest oprecht wijs te zijn, en ons altijd in zijne vertroosting te verheugen.

God, die niemand, wie op U hoopt, te zeer laat verslagen worden, maar aan het gebed goedertierene verhooring schenkt: wij danken U voor het aannemen

onzer vragen en verlangens, en smeeken U met alle godvruchtigheid, dat gij ons altijd voor alle tegenspoeden wilt behoeden. Door onzen Heer Jesus Christus, uwen Zoon, die met U leeft en regeert in de eenheid des H. Geestes, God. door alle eeuwen der eeuwen. Amen. —

Nederlandsche gezangen, ten dienste der Pelgrims.

1. Pelgrimslied ter eere van den H. Jeroen.

WIJZE: *O, beeld der schoone liefde.*

1.

Komt, vrome Christenscharen,
Trekt op in langen stoet:
Komt, één der Martelaren
Van Neêrland thans gegroet!
Hij, Sint Jeroen, blikte neder
Op onze pelgrimsschaar.
Vol vaderliefde en teeder,
Hij onze Martelaar.

2.

Wij richten onze schreden,
Waar Hij des Heilands leer
Door woorden heeft beleden,
Door daden eindloos meer.
Thans uit den hoogen Hemel
Blijkt Hij, de Martelaar,
Naar 't aardse stoffgewemel.
Op onze pelgrimsschaar.

3.

Wij gaan de plek betreden,
 Gepurperd door Zijn bloed,
 Waar Hij eens heeft volstreden
 Den strijd met heldenmoed.
 Waar onder foltrend lijden
 Jeroen Zijn bloed vergoot,
 En God ten loon voor 't strijden
 Hem 's Hemels poort ontsloot.

4.

Wij zullen nederknielen,
 Waar zijn gebeente rust:
 Met eerbied in de zielen
 Dien erfschat daar gekust!
 Dan blikkt Jeroen wis neder
 Op deze pelgrimschaar,
 Vol vaderliefde en teeder,
 Hij onze Martelaar.

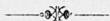
5.

Daar geuren nog de bloemen
 Ons toe van Zijne deugd;
 Welaan, gaan wij Hem roemen
 Als onze kroon en vreugd!
 Hij zal met ons God smeeken
 Bij 't heilig Zoenaltaar,
 Voor ons tot Jesus spreken
 Als onze Martelaar.

LOFZANG

TER EERE

VAN DEN H. JEROEN,
 Priester en Martelaar, Patroon van Noordwijk.

WIJZE: *Creator alma siderum.*

1.

Van Jezus' liefdevuur ontbrand,
 Jeroen! verliet ge uw vaderland:
 Gij zaagt en zocht het eeuwig loon
 En dorsttet naar de martelkroon.

2.

Gansch Neerland gingt gij zeegnend rond:
 Hungeer zond u op Noordwijks grond,
 Apostel, Herder van dit oord,
 Dat u gedenkt, u dankt en hoort.

3.

Hier, voor den Naam, door u verkond,
 Sloeg 't afgodsvolk u wond bij wond,
 En sleurde u naar de rechtbank heen:
 Gij spraakt: »'k Aanbid één God alleen!»

4.

Voor Hém toen vielt gij smeekend neér:
 »Aanzie mijn strijd, uw volk, o Heer!
 »Laat nooit uw heilleer hier vergaan!”...
 Blij boodt ge uw hoofd het slagzwaard aan.

5.

O, Noordwijks Herder en Patroon!
 Hier vindt gij dan de martelkroon:
 Hier zelf, waar gij vóór duizend jaar
 Als priester stondt aan 't hoogaltaar.

6.

Hier gingt ge als trouwe herder rond:
 Hier wijdde uw heilig bloed den grond:
 Van hier klomt ge op ten glorietroon,
 Gij onze Apostel en Patroon!

7.

Dat, Vader! dan uw liefde ons blijk',
 Ons in geloof en deugd verrijk':
 Toon ons uw macht in allen nood,
 Bescherm uw kind'ren in den dood.

L I E D

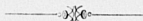
bij de overbrenging der Reliquiën

VAN DEN

H. MARTELAAR JEROEN,

naar NOORDWIJK.

17 Augustus 1892.

WIJZE: *Wees gegroet op kindertoon.*

1.

Uw gebeente groeten wij,
In uw juichend wederkeeren,
Zegepralend, naamloos blij,
O, gij Martelaar des Heeren,
Die op Noordwijks heiligen grond
Kroon en zegepalmen vondt.

2.

Eeuwen lang hebt ge aan de kust,
Waar de golven rust'loos branden,
In Egmonds abdij gerust,
Aan de wilde Noordzee-stranden,
Tot een heiligschennend leed,
Dwaalgeloof, u vluchten deed.

3.

Nooit vergeten onheilstijd,
 Onuitspreek'lijk droeve dagen
 Van vervolging, ramp en strijd,
 Doodsgevaar en nederlagen:
 O, hoe scheen toen ons geloof
 Weerloos tegen brand en roof.

4.

Maar de Ontferming Gods zag neêr.
 Na veel meer dan duizend jaren
 Keert gij nu in Noordwijk weêr,
 Waar we in uwen naam vergâren.
 Juub'lende en op God het oog,
 Heffen we uwen lofzang hoog.

5.

Rondom uwen glorietroon
 Hoor ons juichen, zingen, bidden,
 O Jeroen, onze Patroon,
 Blijf nu altijd in ons midden.
 En bewaar ons, rein en sterk,
 In 't geloof der ware Kerk.

6.

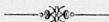
Zet ons hart in vlammengloed,
 Doe ons trouw ten Hemel streven:
 Dat het Allerhoogste Goed,
 God, ons deel zij in dat leven,
 Waar geen traan meer wordt geschreid,
 In volzalige eeuwigheid.

DANKLIED AAN GOD

BIJ HET TERUGVOEREN DER RELIQUIËN VAN DEN H. JEROEN

NAAR DE

Parochie te Noordwijk.

WIJZE: *Komt, laten wij ons nederbuigen.*

Lied ter eere van het H. Hart.

I.

Komt, laten wij den Hemel prijzen
 En dankend knielen voor den Heer,
 Hem onze erkentelijkheid bewijzen
 Voor zijne liefde groot en teer.
 Voor meer dan tienmaal honderd jaren
 Zond hij zijn Dienaar tot ons af,
 Die onder duizende gevaren
 Den schat van 't waar geloof ons gaf. (*bis.*)

II.

JEROEN, van Schotlands strand gekomen,
 Trok zeeg'nend door deez' streken rond,
 Hij had des Heeren roep vernomen,
 Die hem naar *Noordwijks* duinen zond,

Den Heiland zou hij hier verkonden.
 Den heiden voeren in den schoot
 Van Jezus kerk: bedekt met wonden.
 Hier sterven dan den marteldood. (*bis.*)

III.

En God, na zooveel honderd jaren,
 Schenkt ons des Heiligen gebeent.
 Zijn gunst deed ons 't geloof bewaren,
 Heeft Noordwijk met JEROEN hereend.
 De vader rust thans bij zijn kind'ren,
 De Martelaar in zijne Kerk.
 Niets kan nu ons geloof vermind'ren
 In 's Heeren liefd'rijk wonderwerk. (*bis.*)

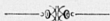
IV.

Heb dank, o God, voor al de gaven,
 Waarmede Uw goedheid ons bestraalt:
 U loven, prijzen alle braven
 Voor 't heil op Noordwijk neergedaald.
 Uw' Dienaar zullen wij vereeren
 En steeds in hem U hulde doen,
 Aan onze kind'ren 't loflied leeren:
 Den dank aan God en St. Jeroen. (*bis.*)

PELGRIMSLIED,

voor de bedevaarten van St. Jeroen te Noordwijk.

WIJZE: *Aan U, o Koning der Eeuwen!*

Gegroet, o groote Heil'ge!

Wij knielen voor U neêr,

Vereerend Uw gebeente,

Als Mart'laar voor Gods eer.

Uw bloed werd ons ten zegen,

Gestort op Neêrlands grond:

Dien grond ons dubbel dierbaar,

Wijl Gij Uw dood er vindt.

Bid, dat in woord en daden

Wij Uwe volgers zijn,

Steeds trouw 't geloof belijgend

In zorgen, nood en pijn:

Het heidendom verachtend,

Voor 't kruis den dood ingaan,

Bied, St. Jeroen, die beden

Voor ons Uw' Jesus aan.

Gij, Priester en Apostel,

Gij, heil'ge Martelaar,

Van Amstelstede komen,

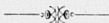
W' als eerste pelgrimsschaar.

Wij, in 't geloof bevestigd
Door 't heilig Sacrament,
Dat in de vlammen zweefde,
In 't woedend element.

Bid dan, o, groote Heil'ge,
Voor Kerk en Koningshuis
Voor ons en die wij minnen:
Opdat het helsch gespuis
De Kerke Gods niet deere:
Bescherm door Uwe hand
De jonge Koninginne
En 't dierbaar Nederland!

Jubellied aan Maria Onbevlekt Ontvangen.

1.

Lieve Moeder van den Heer!
 Laat ons om uw zetel dringen,
 Laat uw kind'ren u ter eer
 't Zielverrukkend feestlied zingen:
 't Moet weerklinken luid en blij:
 Moeder, onbevlekt zijt gij!

2.

't Heeft reeds 't wijde wereldrond,
 En herscheppend overklonken,
 't Woord door Pius' mond verkond:
 En uw kind'ren, vreugdedronken,
 Jub'len op uw feestgetij:
 Moeder, onbevlekt zijt gij!

3.

Neen, dat loflied zwijgt niet meer:
 Tot aan 's werelds verste palen,
 Zullen met het hemelsch heer
 Al uw kind'ren 't luid herhalen,
 't Woord van 't zalig jubeltij:
 Moeder, onbevlekt zijt gij!

4.

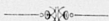
En we voegen dank en beê
Aan de blijde feestgezangen:
Wie, wie dankt niet met ons meê
Voor al 't heil door u ontvangen,
In het zalig jubeltij:
Moeder, onbevlekt zijt gij!

5.

Zonuezuiv're Moedermaagd!
Om de glorie u gegeven,
Hoor ook wat ons hart u vraagt:
Dat we na een schuld'loos leven
Eeuwig jub'len aan uw zij':
Moeder, onbevlekt zijt gij!

Smeeeklied aan den H. Willibrordes.

WIJZE: *Creator alme siderum.*

1.

O Willibrord! die van omhoog
Ons gaslaat met beschermend oog,
Hoor 't nageslacht der vaad'ren aan,
Met wie gij zelf hebt omgegaan.

2.

Zie Neerland aan, uw roem en kroon,
Gij onze Apostel en Patroon!
Hier hebt gij, moedig Godsgezant!
Hier Jesus' heilbanier geplant;

3.

Hier half een eeuw zijn Naam verbreid,
Zijn Bruid een' zetel toebereid,
Hier door uw ijver en gebed
Mijn vaad'ren uit den dood gered.

4.

Ach! elfmaal ging een eeuwkring rond,
Sinds gij hier Satans rijk verwont;
En nu, ach, meer dan 't half geslacht.
Het zonk terug in 's vijands macht.

5.

Geliefde Vader en Patroon!
Zie Neerland aan, uw roem en kroon.
Bid, Willibrord! bid bij den Heer,
Dat al wie doolt eens wederkeer'.

6.

Ach, voer hen met uw trouw gezin,
Ach, voer ook hen uw glorie in:
O gij, die 't kruis hier hebt geplant,
Bid voor uw dierbaar Nederland!

Afscheidslied der Pelgrims.

WIJZE: *Het Oostenrijksche Volkslied.*

1.

Luide rijzen jubelklanken
 Tot Gods hoogen glorietroon,
 Om Zijn liefde te bedanken
 Voor het rijke gunstbetoon,
 Heden ruimschoots ons geschonken
 In Jeroens gewijde Steê,
 Waar wij juichten vreugdedronken,
 Smeekten ook in vuur'ge beê.

2.

Wij herdachten, broederleden,
 Hoe de heil'ge Martelaar
 Heeft geleden en gestreden,
 Tartend alle doodsgevaar:
 Hoe Hij schitt'rend heeft bevochten
 Zegepraal op zegepraal:
 't Hoofd met lauweren omvlochten,
 Zetelt thans in 's hemels zaal.

3.

't Was of ons uit Sions dreven,
 Op dit plechtig zegefeest,
 Eene stem kwam tegenzweven,
 Zoet als van een hemelgeest.
 »Wilt ook gij zoo dapper strijden,
 »Onversaagd, vol heldenmoed,
 »Uw geloof altijd belijden,
 »Zelfs bezeeg'len met uw bloed!"

4.

Ja, we willen God beminnen
 Trouw tot 't uur van onzen dood,
 Om de gloriekroon te winnen,
 Die hij Sint Jeroen eens bood.
 Ja, laat aarde en hemel 't hooren,
 Aan het eind der pelgrimsbaan:
 't Zij voor God en mensch gezworen.

5.

Sint Jeroen, o dapp're Strijder
 Voor Gods eer en heil'gen naam,
 Machtige Geloofsbelijder,
 Tot U smeecken wij te saám:
 Ach, bescherm ons heel ons leven,
 Sta ons bij in allen nood,
 Dat wij eenmaal opwaarts zweven
 Naar des hemels eeuw'gen schoot.

Kerkelijke Lofzangen van den H. Rozenkrans.

EERSTE VESPERS.

De blijde geheimen.

Een hemelbode daalt op aard',
 Die Gods geheimen openbaart,
 En vol genade haar begroet,
 Die 's Heeren Moeder worden moet.

De Maagd bezoekt haar bloedverwant,
 De moeder van den boetgezant,
 Die in den schoot zijns moeders juicht
 En blijde Christus' komst getuigt.

Het Woord, van eeuwigheid geteeld
 Uit 's Vaders wijsheid en zijn beeld,
 Is uit den schoot der Moedermaagd
 Als sterflijk Kindjen opgedaagd.

Ten tempel komt het god'lijk Kind,
 Volbracht de wet, die Hem niet bindt,
 Der armen losprijs koopt Hem vrij,
 Die zich ten losprijs geeft voor mij.

De vreugdevolle Moeder vindt,
 Na droef verlies, haar goddelijk Kind,
 Terwijl Hij Gods geheimenis
 Den leeraars aan 't ontfouwen is.

U, Jesus, eer en lof gewijld.
 Die uit de Maagd geboren zijt,
 Den Vader en den Geest met een
 In de altijddurende eeuwigheên.

TER METTEN.

De droevige geheimen.

De Olijfberg zag, hoe onze Heer
 Daar biddend viel op 't aanschijn neer,
 Hoe Hij in droefheid tot den dood
 Zijn zweet als drupp'len bloeds vergoot.

Geleverd door een valsch verraad,
 Zie, hoe de God ter straffe gaat;
 En hoe, terwijl het koord hem boeit,
 Zijn bloed bij 't wreede gees'len vloeit.

Zie, hoe een scherpe doornenkroon,
 Van felle smart en bitteren hoon,
 Het hoofd des gloriekonings dekt,
 En 't vuil gewaad tot mantel strekt.

Hij wordt gedwongen, onze Heer,
 Al zucht en zweet en valt Hij neer,
 Het kruis, dat loodzwaar drukt zijn leên,
 Te dragen naar den bergtop heen.

Aan 't kruishout hangend, bleek en paars,
 Hij, de onschuld tusschen moordenaars,
 Hij bidt voor die Hem kruist en kerft,
 Vergiet Zijn laatste bloed — en sterft.

U, Jesus, eer en lof gewijd,
 Die uit de Maagd geboren zijt,
 Den Vader en den Geest met een
 In de altijddurende eeuwigheen.

TER LAUDEN.

De glorieijke geheimen.

Verwinnaar van den dood, de Heer
 Keert uit het graf ten leven weer,
 Na 't breken van den zondenband
 Ontsluit Hij ons het Vaderland.

Nadat Hij vaak zijn volk vescheen,
 Stijgt Hij in glans ten hemel heen:
 Daar troont Hij aan Zijns Vaders zij
 En wordt aanbeden, zooals Hij.

Hij zeudt den Heiligen Geest, dien Hij
 Beloofd had aan de Apostlenrij
 In tongen vuurs uit 's Hemels sfeer
 Op Zijn bedroefde volgers neer.

De Maagd heeft stervens-tol betaald
 En wordt ten hemel ingehauld,
 Verwelkomd door het jubellied,
 Dat haar het koor der Eng'len biedt.

U, Jesus, eer en lof gewijd,
 Die uit de Maagd geboren zijt
 Den Vader en den Geest, met een
 In de altijddurende eeuwigheen.

TWEEDE VESPERS.

U, met de zoetste vreugd in 't hart,
 U, overstelpt met wee en smart,
 U, troonend aan Uw Jesus' zij,
 O, Moedermaagd, U loven wij.

Gij, blijde Maagd, door God verlicht,
 Ontvangt Uw Heer, bezoekt Uw nicht,
 Gij baart, gij offert, en gij vindt,
 O Zaal'ge Moeder, 't God'lijk Kind.

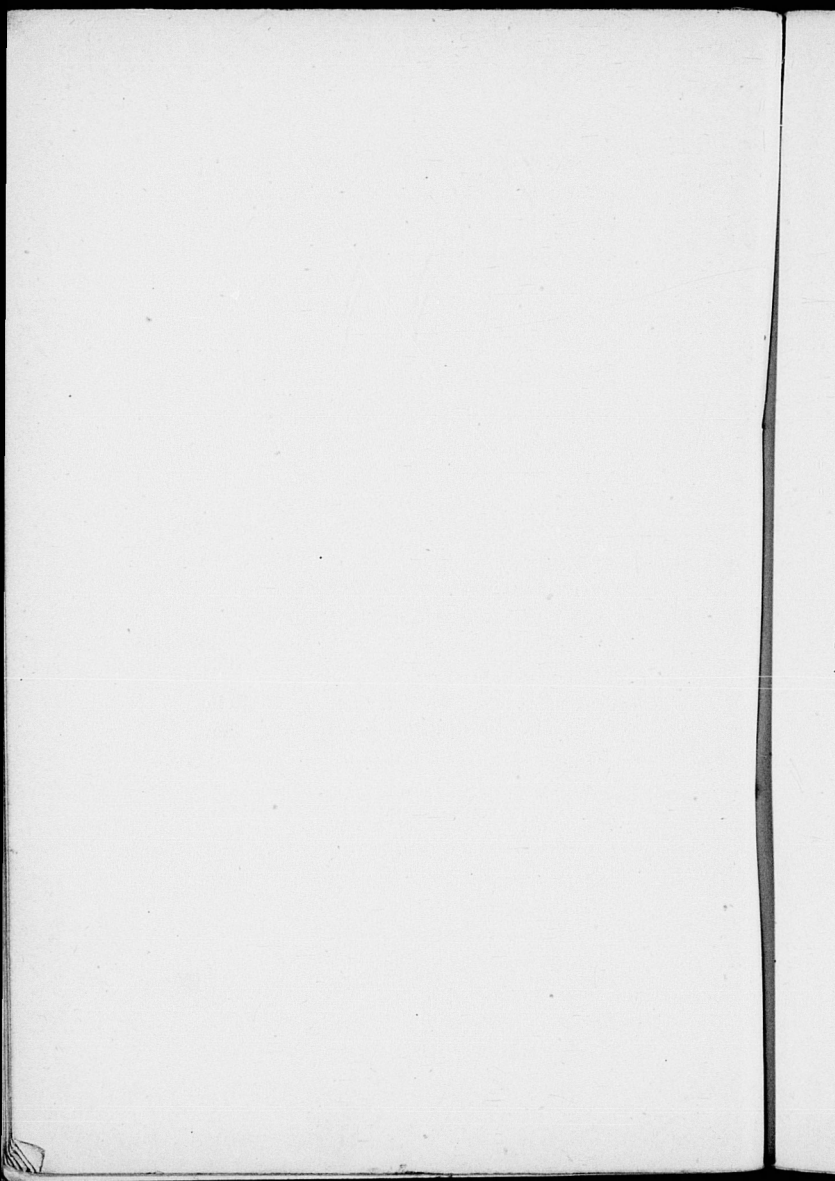
Uw treurend Moederhartē leed
 Met Jesus bij zijn bloedig zweet,
 Zijn gees'ling, kroning, kruis en dood;
 Uw smart was bovenmate groot.

Uw Zoon, o Moeder, zegepraalt,
 In 't vuur is Gods Geest neergedaald,
 Gij zetelt op Uw glorietroon
 En jubelt eeuwig met Uw Zoon.

Komt, volken, plukt een rozenkrans
Uit deez' geheimen vol van glans,
En vlecht voor Moeder, heerlijk schoon,
Een liefdevolle gloriekroon.

U, Jesus, eer en lof gewijd,
Die uit de Maagd geboren zijt,
Den Vader en den Geest, met een
In de altijddurende eeuwigheen.

INHOUD.

Bladz.

HISTORISCHE SCHETS. — DE H. JEROEN,	
PRIESTER EN MARTELAAR. EERSTE PASTOOR VAN	
NOORDWIJK	1
I. Zijn leven en zijn Marteldood . . .	1—12
II. Zijne Verheerlijking	12—27
AFLATEN EN GUNSTEN	27
NOVENE TER EERE VAN DEN H. JEROEN . . .	29—54
LITANIE VAN DEN H. JEROEN	55—61
TACHTIGSTE PSALM	62—64
VERSCHILLENDE GEBEDEN	65
Gebed na aankomst der pelgrims bij de Reliq..	65
Algemeen gebed bij het gebeente van den	
H. Jeroen	66—69
Opdracht aan den H. Jeroen	70
Toewijding aan den H. Jeroen	71
Gebeden der Kerk ter eere van den H. Jeroen .	72
Gebed ter eere van den H. Jeroen, Patroon	
van Noordwijk	74
Gebed voor ons Vaderland	74
Ander gebed voor ons vaderland	76
Gebed voor de zondaars	78
Gebed voor de zieken	79
Gebed tot het terugvinden van verloren zaken .	80

INHOUD.

Bladz.

Gebed tot het verkrijgen van een zaligen dood .	81
Gebed van ouders voor hunne kinderen . . .	82
Gebed van jongelingen die zich voor het H.	
Priesterschap voorbereiden	83
Gebed van personen in de wereld	84
Gebed om de deugd van kuischheid te ver-	
krijgen en te bewaren	85
Gebed om geduld in beproeving	86
Gebed om een zaligen dood	87
LATIJSCHGE GEZANGEN	89
Litane van Onze Lieve Vrouw	89—92
Lofzang »Magnificat»	93
Lofzang »Te Deum»	95—100
NEDERLANDSCHE GEZANGEN	101
Pelgrimslied ter eere van den H. Jeroen . . .	101
Lofzang ter eere van den H. Jeroen	103
Lied bij het overbrengen der H. Reliquien	
naar Noordwijk	105
Danklied aan God bij het overbrengen der	
H. Reliquien	107
Pelgrimslied voor de bedevaarten naar St. Jeroen	109
Jubellied aan Maria	111
Smeeklied tot den H. Willibrordus	113
Afscheidslied der Pelgrims	115
Rozenkransliederen	117—121

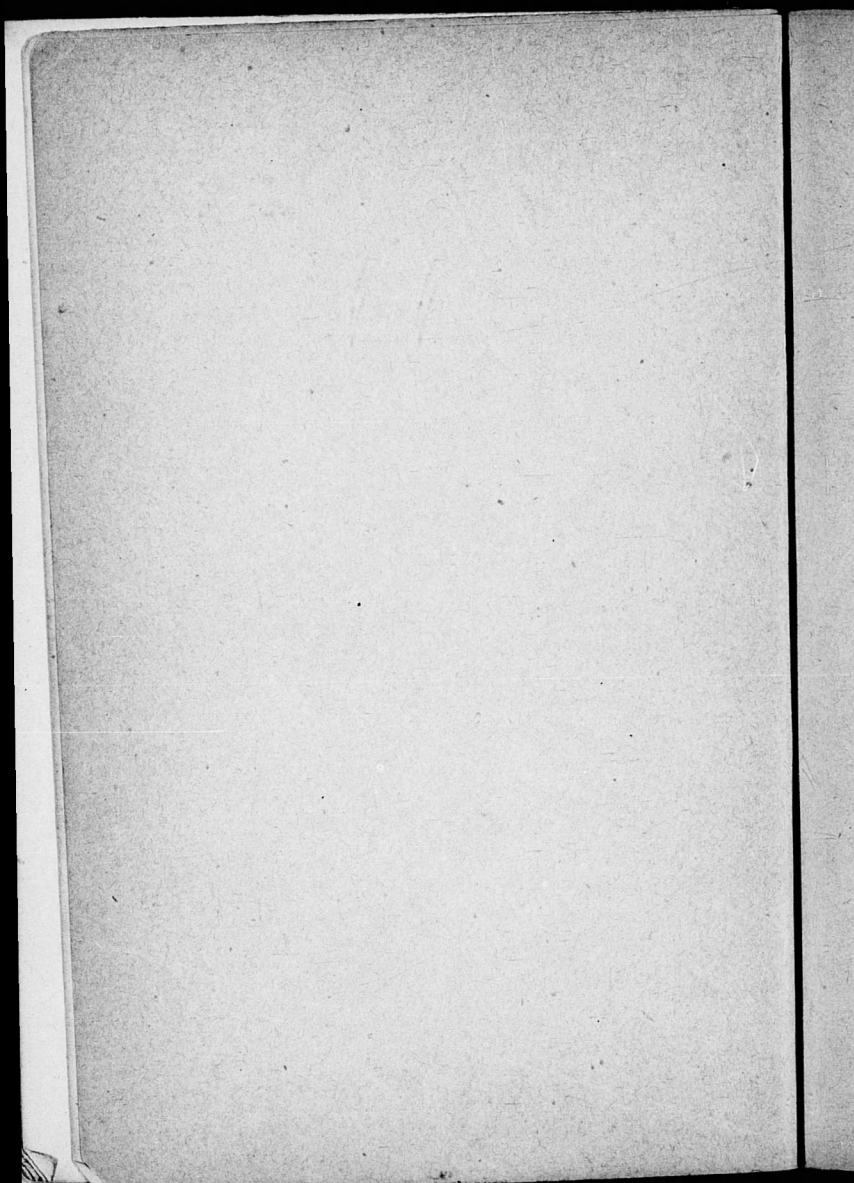
ERRATUM.

Bij No. 4 van het »Afscheidslied der Pelgrims,” op
bladz. 116 achter de woorden:

't Zij voor God en mensch gezworen:

bij te voegen:

Vast in het geloof te staan.

GEDRUKT BIJ J. W. VAN LEEUWEN,
MAARSMANSSTEEG, LEIDEN.

